Na Etana Kerekereˈa Sa Paul Fuana Ngwae Faˈamamana Ki ˈI Korint

Kaidaˈi sa Paul nia leka ana uula lekaˈa nia, nia dao ka tua ˈi Efesus sulia kala kaidaˈi, ma nia ka keresia ti kerekereˈa fuana ngwae faˈamamana ki ˈi Korint. Saena taˈi kerekereˈa, sa Paul faˈamanata kira ˈani tuaˈa saga faˈinia ngwae abu faˈamamana. (Kulu ˈiri toˈo ana kerekereˈa neˈeri ˈi taˈena.) Buri ˈana neˈe ngwae ˈi Korint ki kira toˈomani na kerekereˈa neˈeri, kira ka toˈo ana ti lidiˈa neˈe kira oga kike lidia ˈuana sa Paul. Kira saefiloa ka ˈuri, "ˈUri ma, nia leˈa goˈo ana fuana araˈinga nama noaˈa? ˈUri ma, nia leˈa goˈo ana fuana ngwae faˈamamana ki, kuke leka fanga goˈo ada faˈinia kwaima kulu ki neˈe kira ˈania fanga neˈe kira foˈosi ˈani nunuˈi ru ki? ˈUri ma faˈuta neˈe kulu ka fiku foˈo goˈo aka? Ma kwateˈa faˈuta mo ana Anoˈi ru Abu neˈe leˈa fuaka fuana saefilolana God ˈuana?" Na ngwae faˈamamana ki ˈi Korint kira kerekere fuana sa Paul fuana saefilolana sulia ru neˈeri ki.

Ta uulu ngwae neˈe satada Stafanas, ma sa Fotunatus, ma sa Akaikus, kira leka maˈi faˈasia ˈi Korint faˈinia kerekereˈa baera siana sa Paul. Ma kira ka faˈarongoa logo sa Paul ˈania ti ru taˈa liu fuli ˈi safitana ngwae faˈamamana ki ˈi Korint. Ti ngwae faˈamamana ˈi Korint, kira ka olisuˈusuˈu ˈi safitada kwailiu, ma kira ka fata baˈalafe sulia sa tai neˈe siuabua kira ma ka faˈamanatada ˈania ru God ki (3:1-23). Ti ngwae oga kike leka sulia sa Paul, ma ti ai ka

oga kike leka sulia sa Apolos nama sulia ti ngwae matamata laˈu. ˈUnaˈeri ma taˈi ngwae logo ka kakabara na teˈa fafo nia, ma na faˈinaˈonaˈo ana fikutaˈi ngwae God ki noaˈa kira kasi sasia nama ta ru ana falafala taˈa ˈunaˈeri. Ma ta ru laˈu, ti ngwae faˈamamana kira ka ngali logo ti ngwae faˈamamana ana kwai matalangaˈinga ˈi maana ngwae abu faˈamamana ki fuana faˈasagalada.

Sa Paul ka keresia laˈu fuana ngwae faˈamamana ˈi Korint. Ma na kerekereˈa neˈeri kulu ka saea ˈani 1 Korint. Saena bali buka 1-6, sa Paul ka kerekere sulia ru taˈa neˈe fuli safitana ngwae faˈamamana ˈi Korint neˈe nia rongoˈi. Saena bali buka 7-16, nia olisia na lidia neˈe ngwae Korint ki kira saefiloa maˈi saena kerekereˈa kira.

Na ru talingaˈi ki saena buka neˈe:

Na ˈafitaˈiˈanga ana barangisiˈa saena siosi & 1:1—4:21
Na ˈafitaˈiˈanga ana kakabaraˈanga & 5:1-13
Na ˈafitaˈiˈanga ana kwaifataiˈanga & 6:1-8
Na ˈafitaˈiˈanga ana kwaiogaiˈanga taˈa & 6:9-20
Sa Paul olisia na lidiˈa kira ana araˈinga & 7:1-40
Sa Paul olisia na lidiˈa kira ana nunuˈi ru ki & 8:1—11:1
Sa Paul olisia na lidiˈa kira ana foˈo fikuˈa & 11:2—14:40
Sa Paul olisia na lidiˈa kira ana tataˈe ˈanga ana noni faolu & 15:1-58
Fata leˈa leˈa ˈanga sa Paul & 16:1-24

1 Na kerekereˈa neˈe nia leka maˈi faˈasi nauˈa

sa Paul faˈinia na ngwae asina kia sa Sosetenes.
God nia fili nau sulia na kwaiogai ˈanga nia ˈiri
nauˈa ta ngwae ni lifurongo ana sa Jesus Christ.

2 Keroˈo kerekere fuamuˈa ngwae neˈe kamu
faˈamamana ana sa Jesus, ma muka tua saena
na fanoa ˈi Korint. God nia fili kamu, ma ka faˈa
abu kamu na ngwae nia ki, sulia na ˈadoˈa kamu
faˈinia sa Jesus Christ. God ka fili kamu faˈinia
na ngwae ana fanoa ki taˈifau neˈe kira foˈosia
sa Jesus Christ, neˈe na Aofia kira, ma na Aofia
kia logo.

3 Nau ku foˈo fasi ˈiri God na Maˈa kia ma na
Aofia sa Jesus Christ ke kwaiˈofe amuˈa ma ke
kwatea na aroaroˈanga fuamuˈa.

Kulu toˈo ana na leˈangaˈa ki osiˈana sa Christ

4 Nau ku baˈatafea God suli asoa ki osiˈana
kamuˈa, sulia na kwaiˈofeˈanga neˈe nia
faˈataˈinia fuamuˈa ˈania sa Jesus Christ.

5 God kwatea naˈa ru leˈa ˈoro ki fuamuˈa,
osiˈana kamu tua ratai faˈinia sa Jesus Christ.
ˈUnaˈeri muka sai leˈa ana ru ˈoro ki sulia sa
Jesus Christ, ma muka faˈatalo leˈa logo sulia.

6 Na ru leˈa neˈe kiri nia kwatea fuamuˈa,
nia faˈataˈinia fuamuˈa neˈe na faˈarongoˈa neˈe
kami faˈarongo kamu ˈani sulia sa Christ nia
mamana.

7 Ma osiˈana nia ˈunaˈeri, kamu ka ngalia naˈa
ru leˈa ki taˈifau faˈasia God, ana kaidaˈi neˈe
muke kwaimasi ana faˈi asoa neˈe na Aofia kia
sa Jesus Christ ke baˈa oli laˈu maˈi ana.

8 Ma nia ke baˈa faˈangasingasi kamu leleka ka
dao ana asoa ˈisi, fasi ˈiri noaˈa ta ru taˈa kasi

teo amuˈa ana faˈi asoa neˈe nia ke baˈa oli maˈi ana.
9 Kulu fitoˈo ana God ke sasi ˈunaˈeri fuamuˈa,
osiˈana nia fili kulu ˈiri kulu ka tua kwaima
faˈinia sa Jesus Christ na Ngela nia ma na Aofia
kia.

Na barangisiˈanga ˈi safitana na fiku taˈi ngwae faˈamamana

10 Aia, ngwae asina nau kina ˈae, nau ku
gani kamu ˈania na ngasingasiˈanga ana sa
Jesus Christ na Aofia kia, muke mango faˈasia
kwaingilongiloiˈanga faˈi kamu kwailiu, fasi ˈiri
noaˈa ta barangisiˈanga ˈi safitamuˈa. Ma nia
leˈa fuana neˈe manataˈanga kamu ki ma na
kwaiogaiˈanga kamu ki ka alua taˈi ru.
11 Nau ku saea ru neˈeri, osiˈana neˈe ti ngwae
faˈasia kwalafa ˈi Kloe kira faˈarongo nau ˈani
fasi kamu toˈo ana olisuˈusuˈu ˈanga ki faˈi
kamu kwailiu.
12 Ma ti ngwae amuˈa fata ˈuri, “Nauˈa na
fafarongo sa Paul.” Ma ta ngwae ka saea, “Nauˈa
na fafarongo sa Apolos.” Ma ta ngwae laˈu ka
saea, “Nauˈa na fafarongo sa Peter.” Ma ta
ngwae laˈu ka saea, “Nauˈa na fafarongo sa Jesus
Christ.”
13 Na ru taˈa liu neˈeriˈa, si duˈungana kau-
mulu daroˈia sa Jesus Christ ˈani fikuˈa mata-
mata ki. Noaˈa laˈu nauˈa sa Paul ba nau ku mae
fuamuˈa ana na ˈai rara folo! Ma noaˈa kamu ˈiri
siuabu ˈani sataku fasi ˈiri kamuˈa na fafarongo
nau ki!
14 Nau ku baˈatafea God, duˈungana taˈifilia sa
Krispus ma sa Geas goˈo neˈe nau ku siuabuda.

15 Nia neˈe, noaˈa ta ngwae bore ˈana kasi saea
nia siuabu ˈiri niaˈa na fafarongo nau.
16 (Aia, nau ku siuabua logo sa Stafanas faˈinia
na luˈuluˈua nia, ma noaˈa nau kusi manata
toˈona sa tai laˈu neˈe nau ku siuabua.)
17 Osiˈana sa Jesus Christ noaˈa kasi asungaˈi
nau maˈi fuana siuabulana ngwae ki. Nia
asungaˈi nau lala maˈi ˈiri nau ku faˈarongo
ˈani Faˈarongoˈa Leˈa. Ma noaˈa nau kusi fata
ˈani liatoˈo ˈanga ana magalia, ˈasu ˈubani ti
ngwae kira kata faˈamamana sulia na alaˈanga
leˈa nau ma noaˈa laˈu sulia na mamanaˈanga
ana maelana sa Jesus Christ ana ˈai rara folo.

Na maelana sa Jesus faˈataˈinia na ngasingasiˈanga ma na liatoˈongaˈa God

18 Ana kaidaˈi ti ngwae kira rongoa
faˈarongoˈa sulia na maelana sa Jesus Christ ana
ˈai rara folo, kira fia na faˈarongoˈanga neˈeri na
ru ˈoˈo goˈo ˈana. Ma na ngwae neˈeri ki, God ke
baˈa kwatea na kwaˈikwaˈinga fuada. Bore ma
kuluˈa, na ngwae neˈe God faˈamauri kulu ki,
kulu saiana na faˈarongoˈanga neˈeri nia neˈe
na ngasingasiˈanga God fuana faˈamaurilana
ngwae ki.
19 Osiˈana God nia saea saena na Kerekereˈa
Abu ka ˈuri,

“Ti ngwae ˈi neˈana kira saea fasi kira liatoˈo ma
kira ka toˈo ana na liaˈi ngwae saga ki.

Bore ma nai baˈa faˈataˈinia neˈe noaˈa kira ˈiri
liatoˈo goˈo, ma nau kui baˈa faˈataˈinia
neˈe na naiˈi ru ˈanga kira ki ke baˈa sui.”

20 Nia neˈe, kulu saiana na liatoˈongaˈa ngwae
Grik ki, ma na liatoˈongaˈa ngwae Jiu ki, ma na
liatoˈongaˈa ngwae alaˈa leˈa ki, nia ke dalafaˈa
goˈo ˈana. God faˈataˈinia neˈe na liatoˈongaˈa
ngwae ki niˈi boleboleˈa goˈo ˈani.
21 God nia liatoˈo liu. Nia neˈe kwate ma ka
ˈafitaˈi fuana na ngwae ki ˈiri kira kasi saiana
God ˈani na liatoˈongaˈa kira talada. God oga
faˈamaurilana na ngwae neˈe kira faˈamamana
ana faˈarongoˈanga neˈe kami faˈarongo ˈani,
sui bore ˈana ngwae ˈoro ki kika saea neˈe
faˈarongoˈanga neˈeri nia boleboleˈa goˈo ˈana.
22 Ma na ngwae Jiu ki, kira oga kike lisia na
faˈanadaˈa ki sui mala kira ka fiˈi faˈamamana.
Ma na ngwae ˈi Grik ki, kira oga rongolana
na alaˈanga liatoˈo ki sui mala kira ka fiˈi
faˈamamana.
23 Bore ma kamiˈa faˈarongo ˈani sa Jesus
Christ faˈinia na maelana ana ˈai rara folo. Ma
na ngwae Jiu ki kira ˈaila ˈani na faˈarongoˈa
neˈeri. Ma na ngwae Grik ki, kira saea neˈe
faˈarongoˈa neˈeri na alaˈanga boleboleˈa goˈo
ˈana.
24 Bore ma fuana sa tai faˈida neˈe God filida
naˈa, ana Jiu ki, ma ngwae neˈe noaˈa laˈu Jiu ki
logo, na faˈarongoˈa neˈeri sulia sa Jesus Christ
neˈe faˈataˈinia na ngasingasiˈanga God faˈinia
na liatoˈongaˈa God.
25 Sui bore ˈana ngwae ˈoro kira ka saea neˈe
liatoˈo ˈanga God ru boleboleˈa goˈo ˈana, na
liatoˈo ˈanga God nia tasa liufia na liatoˈo ˈanga
na ngwae ki. Ma sui bore ˈana ngwae ˈoro kira
ka saea na ngasingasiˈanga God neˈe ru tiˈitiˈi
goˈo ˈana, na ngasingasiˈanga God, ngasingasiˈa

ka tasa liufia na ngasingasiˈanga ngwae ki.
26 Aia, ngwae asina nau kina ˈae, noaˈa kamu
kasi manata bura ˈani tuaˈa ba kamu tua maˈi
ˈani ˈi naˈona mala kaidaˈi ba God nia sae kamu
ˈuana faˈamamanaˈanga. Osiˈana neˈe ˈi maana
ngwae ki, bara ngwae goˈo amuˈa neˈe kira toˈo
ana liatoˈongaˈa, ma na ˈinotoˈanga. Ma bara
ngwae goˈo amuˈa neˈe leka maˈi faˈasia na fuuˈi
ngwae toˈofu ki.
27 Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, God nia fili kamu
na ngwae neˈe kira saea kaumulu bolebeleˈa
ki, fasi ˈiri nia ke faˈaˈekea na ngwae liatoˈo
ki. Ma nia ka fili kamu na ngwae neˈe kira
saea kaumulu ngwataˈutaˈu ki, fasi ˈiri nia ke
faˈaˈekea na ngwae ˈinotoˈa ki.
28 Ma God ka fili kamu na ngwae neˈe kira kasi
fuˈusi doe amuˈa ki, ma kira ka ˈaila ˈani kamu,
ma kira ka saea kamu na ru ˈoˈo ki goˈo, fasi ˈiri
nia ke faˈalia na ru neˈe kira saea ˈania na ru
talingaˈi ki.
29 Ma sulia nia ˈunaˈeri, noaˈa ta ngwae kasi
saiana ka fata leˈa sulia niaˈa talana ˈi naˈona
God.
30 God naˈa neˈe alu kulu ka tua ratai faˈinia sa
Jesus Christ, ma God naˈa neˈe ka kwatea liatoˈo
ˈanga fuaka ˈani sa Jesus Christ. Ma God ka faˈa
ˈoloˈolo kulu sulia sa Jesus Christ. Ma osiˈana sa
Jesus Christ logo, God ka loge kia, ma nia ka faˈa
abu kia naˈa fuana.
31 Ma nia ka diˈia na Kerekereˈa Abu ba saea,
“Sa tai bore ˈana neˈe oga ka fata baˈalafe, nia
ka fata baˈalafe sulia tae neˈe na Aofia nia fulia.”

2

Sa Paul noaˈa kasi faˈatalo ˈani na liatoˈo ˈanga ana magalia neˈe

1 ˈIu, ngwaefuta kina, ana kaidaˈi ba nau
ku dao maˈi siaumulu fuana alaˈanga sulia na
alaˈanga God ki fuamuˈa, noaˈa nau kusi fata
ˈani ta alaˈanga liatoˈo diˈia na ngwae sai ˈi ru
ki.
2 Osiˈana neˈe ana kaidaˈi ba nau ku tua faˈi
kamu, nau ku oga alaˈanga sulia taˈifilia goˈo sa
Jesus Christ ma na maelana ana ˈai rara folo.
3 ˈUnaˈeri, ana kaidaˈi ba nau ku dao kwau
siaumulu, nau ku ngwataˈutaˈu ma nau ku
lebelebe, osiˈana nau ku maˈu.
4 Ma ana kaidaˈi nau ku alaˈa faˈi kamu,
na alaˈanga nau ki noaˈa laˈu na liatoˈo ˈanga
ana magalia. Bore ma nau ku faˈatalo ˈania
ngasingasiˈanga ana Anoˈi ru Abu.
5 Nia ˈunaˈeri ˈiri faˈamamanaˈanga kamu
kasi ego ana liatoˈo ˈanga na ngwae goˈo ˈana,
bore ma muke ego lala ana ngasingasiˈanga God.

God nia faˈataˈinia na lokoruˈa nia fuaka ˈani na Anoˈi ru Abu

6 Fuana ngwae neˈe faˈamamanaˈanga kira
ki ngasi naˈa ana God, nau ku alaˈa fuada
ˈani liatoˈo ˈanga. Ma na liatoˈo ˈanga neˈe
nau ku faˈamanatada ˈani noaˈa laˈu faˈasia na
ngwae liatoˈo ana magalia neˈe, nama na ngwae
neˈe kira ˈinotoˈa fafia na magalia neˈe. Na
ˈinotoˈanga kira ki ke baˈa sui.
7 Bore ma na faˈamanataˈanga neˈe nau ku
fata sulia neˈe na naiˈi ru ˈanga God, neˈe God
noaˈa ˈiri faˈataˈi madako ana fuana ngwae ki ˈi
naˈo. Ma ˈi naˈona mala neˈe God ka saungaˈinia

ru ki, nia manata naˈa maˈi sulia nia ke baˈa fulia
na liaˈi ngwae neˈeri fuana faˈaleˈalaka ˈi langi.
8 Ma na ngwae gwaungaˈi ki ana magalia neˈe
noaˈa kasi saiana na liaˈi ngwae neˈeri. Diˈia
kira saiana, nia ˈafitaˈi kira ka fotoˈia na Aofia
ˈinotoˈa ana ˈai rara folo.
9 Osiˈana na Kerekereˈa Abu ba fata ˈuri,
“Na ru neˈe God nia sasi akaˈu ana fuana
kwatelana fuana ngwae neˈe kira alafe
fuana, noaˈa ta ngwae kasi lia saiana,
ma noaˈa kasi rongo saiana, ma noaˈa ta
ngwae kasi malingaˈinia ru neˈeri.”

10 Ma God ka faˈataˈinia na liaˈi ngwae neˈeri
fuaka ˈani Anoˈi ru nia, neˈe saiana na ru ki
taˈifau ma na manatana God logo.
11 Taˈifilia goˈo na ngwae talana neˈe saiana
tae neˈe nia teo saena manatalana ngwae. Ma
ka ˈunaˈeri logo, na Anoˈi ru Abu taˈifilia goˈo
neˈe saiana tae neˈe nia teo saena manatalana
God.
12 Ma kuluˈa ngwae neˈe faˈamamana ki, noaˈa
kulu kasi manata diˈia na ngwae taˈa ki saena
magalia. Bore ma na Anoˈi ru Abu faˈasia God
neˈe tua akulu fasi ˈiri kuke saiana ru ki taˈifau
neˈe God kwateˈe fuaka.
13 ˈUnaˈeri kaimili kasi faˈamanata laˈu ˈani
liatoˈongaˈa na ngwae ki. Bore ma na Anoˈi ru
Abu neˈe ˈafi kaimili mika faˈamanata ˈania ru
mamana ki sulia God fuana ngwae neˈe kira toˈo
ana Anoˈi ru Abu saena maurilada ki.
14 Ma na ngwae neˈe noaˈa kira kasi toˈo ana
Anoˈi ru Abu, nia ˈafitaˈi kira ka saiana na ru
mamana ki sulia God neˈe Anoˈi ru Abu nia
faˈataˈinia. Osiˈana ngwae neˈeri ki kira saea na

ru neˈe Anoˈi ru Abu faˈataˈiniˈi ki ru ˈoˈo goˈo ˈani. Noaˈa kira kasi saiana ru neˈeri, osiˈana kira boˈoboˈo ˈuana na Anoˈi ru Abu ka ˈafida ˈiri kike saiana na ru mamana neˈeri.
15 Bore ma na ngwae neˈe toˈo ana Anoˈi ru Abu saena maurilana, nia bolo faˈinia saiˈa ana ru ki taˈifau faˈasia na Anoˈi ru Abu. Ma na ngwae neˈe noaˈa kasi toˈo ana Anoˈi ru Abu saena maurilana, nia kasi bolo faˈinia ka malingaˈinia na ngwae neˈe toˈo ana Anoˈi ru Abu.
16 Sulia neˈe Kerekereˈa Abu ba fata ˈuri,
“Noaˈa ta ngwae kasi saiana na manatalana na Aofia.
Ma noaˈa ta ngwae ˈiri bolo logo fuana faˈamanatalana ˈani ta ru.”

Bore ma kuluˈa neˈe kulu toˈo naˈa ana na Anoˈi ru, kulu malingaˈinia na manatana sa Jesus Christ.

3

Ngwae neˈe toˈo ana na Anoˈi ru Abu noaˈa kasi fulia barangisiˈa

1 Ngwaefuta nau kina, ana kaidaˈi ba nau ku tua faˈi kamu, falafala kamu ki diˈia goˈo na falafala ana ngwae saena magalia. Ta neˈe, noaˈa nau kusi faˈamanata kamu diˈia neˈe nau ku faˈamanata ngwae neˈe toˈo ana Anoˈi ru Abu. Ma kamu diˈia goˈo na ngela ki, osiˈana neˈe faˈamamanaˈanga kamu ana sa Jesus Christ noaˈa kasi ngasingasiˈa ˈua.
2 ˈUnaˈeri nau ku faˈamanata kamu diˈia ta kini ba faˈasusufia na ngela tiˈitiˈi nia, ma noaˈa

kasi kwatea ˈua na fanga ngasi fuana. Ana kaidaˈi neˈeri, nia ˈafitaˈi ˈua fuana muke saiana na faˈamanataˈanga nau. Ma ana kaidaˈi neˈe bore, noaˈa kamu kasi totolia ˈua,

3 sulia na abulaˈanga kamu ki diˈia na abulaˈanga taˈa na ngwae ki saena magalia. Kamu kwaimamagolai, ma muka olisuˈusuˈu faˈi kamuˈa kwailiu, nia faˈataˈinia neˈe kwaiogai ˈanga taˈa kamu ki goˈo neˈe talaˈi kamu. Ma falafala kamu ka diˈia na ngwae ki neˈe noaˈa kasi toˈo ana na Anoˈi ru Abu.

4 Ma ti ai amuˈa kira ka fata ˈuri, “Kaimili na fafarongo sa Paul ki.” Ma ti ai kira fata ˈuri, “Kaimili neˈe fafarongo sa Apolos ki.” Na alaˈa lamuˈa neˈeriˈa faˈataˈi madako liu ana falafala kamu ki diˈia naˈa ngwae noaˈa kasi faˈamamana ki.

5 Muke manata basi sulia nauˈa, sa Paul, faˈinia sa Apolos. Keroˈo na ro ngwae rao God ki goˈo fuana ˈafilamuˈa ˈuana faˈamamanaˈanga. Ma keroˈo ka sasia amiroˈo tae neˈe na Aofia kwatea fuamiroˈo fuana sasilana.

6 ˈIu, ma nau ku diˈia ta ngwae neˈe fasia na maga ru ki. Ma sa Apolos ka diˈia ta ngwae neˈe kikia ana kafo na maga ru neˈe nau ku fasiˈi ki. Ma God lala neˈe kwatea na mauriˈa fuana maga ru neˈeri ki, ma ka sasia ru neˈeri ki ka bulao maˈi.

7 ˈUnaˈeri, na ngwae neˈe fasi ru faˈinia na ngwae neˈe kikia ana kafo maga ru neˈeri ki, kera kasi ˈinotoˈa goˈo. God naˈa neˈe ˈinotoˈa, duˈungana nia kwatea naˈa mauriˈa fuana maga ru ki ˈiri ka bulao.

8 Ma na ngwae neˈe fasi ru faˈinia na ngwae

neˈe kikia kafo ana ˈai ki, kera rao fiku. Ma taˈi
taˈi ngwaeˈa ana ro ngwae neˈe ki, God ke baˈa
kwaiara kera fuana na raoˈa neˈe kera sasiˈi ki.
9 Nau ku rao faˈinia sa Apolos fuana God. Ma
kamuˈa naˈa neˈe, kamu diˈia na oˈola God neˈe
keroˈo rao saena.

Ma muka diˈia logo na luma God.
10-11 Ma God ka ˈafi nau sulia nau ku diˈia na
ngwae liatoˈo neˈe saungaˈinia na luma. Ma ana
kaidaˈi nau ku eta faˈamanata kamu, nau ku
alu na diro ˈai ana luma neˈeri. Ma talitoˈona
sa Jesus neˈe na diro ˈai ana luma neˈeri. Ma
ti ngwae matamata ka saungaˈi fafona diro ˈai
neˈeri ki. Ma ka leˈa fuana sa tai neˈe ka rao ana
luma neˈeri, nia ke sasi leˈa ana na raoˈa nia ki.
12 Ta ngwae bore ˈana neˈe saungaˈi fafona na
diro ˈai neˈeri, nia sasi raoˈa leˈa diˈia na ngwae
neˈe saungaˈinia na luma ˈani na ru leˈa diˈia
na gol, ma silva, ma na fau folilani doe ki. Nama
nia ka sasia na raoˈa taˈa, diˈia na ngwae neˈe
saungaˈinia na luma ˈani na ˈai ma sao goˈo.
13 Ma na kaidaˈi ke baˈa dao maˈi ana faˈi Asoa
sa Jesus Christ fuana matalangaˈinga, nia ke baˈa
ilitoˈona na raoˈa kia ki ˈani mafula. Ma diˈia
na raoˈa ta ngwae ka leˈa, ˈafitaˈi na mafula ke
faˈalia. Ma diˈia neˈe raoˈa ta ngwae ka taˈa, na
mafula neˈeri ke baˈa faˈalia taˈifau goˈo.
14 Ma diˈia neˈe mafula kasi faˈalia na raoˈa ta
ngwae, nia ke baˈa ngalia na kwaiaraˈa leˈa.
15 Ma diˈia na mafula ke faˈalia na raoˈa ta
ngwae, nia noaˈa kasi ngalia ta kwaiaraˈa, bore
ma God ke baˈa faˈamauria. Sui bore ˈana nia ke
baˈa diˈia na ngwae ba tafi faˈasia na luma neˈe
duˈafia, ma noaˈa kasi laua naˈa ta ru.

16 Aia, ma kamuˈa ngwae neˈe kamu
faˈamamana ki, kaumulu saiana taka neˈe
kamuˈa na luma abu God, ma na Anoˈi ru God
ka tua saena maurilamuˈa.
17 ˈUnaˈeri, si diˈia ta ngwae ka faˈalia na luma
abu God, God bore ke faˈalia logo niaˈa. Osiˈana
na luma God nia abu liu, ma kamu naˈa neˈe
luma abu God.

Na liatoˈo God nia ˈado fikua ngwae ki ma noaˈa kasi toˈolangaˈinida

18 Aia, noaˈa kamu kasi ˈoi amuˈa talamuˈa.
Diˈia ta ngwae amuˈa fia fasi nia ta ngwae liatoˈo
ana manatalana ngwae ki goˈo ˈana, nia leˈa
fuana nia ka ˈaila ˈani liatoˈo neˈeri, fasi ˈiri ke
alua niaˈa na ngwae liatoˈo ˈi maana God.
19 Sulia tae neˈe ngwae saena magalia ki kira
saea ˈani na liatoˈongaˈa, nia neˈe ru ˈoˈo goˈo
ˈana ˈi maana God. Osiˈana neˈe Kerekereˈa Abu
ba fata ˈuri, “Na ngwae liatoˈo ki, God faˈataˈinia
neˈe manatalada nia rora.”
20 Ma taˈi Kerekereˈa Abu ka ˈuri logo, “Na
Aofia saiana fasi neˈe manatana na ngwae liatoˈo
ki neˈe ru ˈoˈo goˈo ˈana.”
21 ˈUnaˈeri, noaˈa ta ngwae amuˈa kasi fata
baˈalafe goˈo osiˈana kamu donga goˈo taˈi
ngwae faˈamanata. Ma ru ki taˈifau neˈe ru
kamu ki:
22 Kaimili, sa Paul, sa Apolos, ma sa Peter logo,
God alu kami na ngwae rao kamu ki. Na magalia,
ma na mauriˈa faˈinia na maeˈa, ma na ru ki
neˈe fuli ana kaidaˈi neˈe, ma ana kaidaˈi neˈe
ke baˈa dao maˈi, God ka kwatea na ru neˈeri ki
taˈifau logo fuamuˈa.

23 Ma kamuˈa neˈe ru sa Jesus Christ ki. Ma sa
Jesus Christ, niaˈa neˈe ru God.

4

Na ngwae ˈi Korint ki fuila kike alafafia faˈamanataˈanga sa Paul

1 Ma fuaimili ngwae neˈe kami faˈamanata
ki, muke manata toˈo aimili diˈia ngwae rao
sa Jesus Christ ki. God arabaˈe kaimili fuana
faˈamanataˈanga ˈani na naiˈi ru ˈanga nia neˈe
noaˈa nia kasi faˈataˈinia ˈi naˈo.
2 God kwatea na raoˈa neˈe fuaimili, ma kaimili
ka sasia nama na raoˈa leˈa neˈe.
3-4 ˈUri ma na raoˈa nau faˈi kamu nia leˈa?
Na Aofia talana neˈe ke baˈa filongaˈi nau ma
ka saiana. ˈUnaˈeri ta tae bore ˈana neˈe kamu
nama ta ngwae bore ˈana ka manata sulia raoˈa
nau noaˈa ˈiri talingaˈi goˈo. Noaˈa nau ku ˈiri
saiana ta ru neˈe nau ku fulia ka rora, bore ma
noaˈa kasi fada laˈu neˈe nau ku sasia goˈo raoˈa
leˈa ki. ˈUnaˈeri bore ˈana na Aofia lala neˈe
fulangani.
5 ˈUnaˈeri, noaˈa kamu kasi saea na raoˈa ta
ngwae nia leˈa nama ka taˈa, ˈi naˈona na kaidaˈi
neˈe na Aofia ke oli logo maˈi ana. Ana kaidaˈi
neˈeri, nia ke baˈa faˈataˈinia na manataˈanga
ago ngwae ki faˈinia na ru sofongaˈiniˈi ki
taˈifau. Ma kaidaˈi neˈeri, God ke baˈa tafea na
ngwae ki totolia fulirulada.
6 Ngwaefuta kina, ana kaidaˈi ba nau ku fata
sulia sa Apolos ma nauˈa, nau ku oga muke
malingani na alaˈanga ˈuri, “Muke roˈosulia tae
neˈe na Kerekereˈa Abu nia saea.” Ma noaˈa

kamu kasi baˈatafea ta ngwae faˈamanata neˈe
leˈa ka liufia ta ai.
7 Ma noaˈa kamu kasi fia fasi kamu talingaˈi ka
liufia ti ngwae. God kwate ˈoˈo ana ru ki taˈifau
fuamuˈa neˈe kamu toˈo ani. Nia neˈe, noaˈa
kamu kasi bolo fuana fata baˈalafeˈa, osiˈana
God taˈifilia goˈo neˈe kwatea na ru neˈeri ki
fuamuˈa.
8 Kaumulu manata rora sulia neˈe kamu toˈo
naˈa ana ru ki taˈifau neˈe kamu boˈoboˈo ˈuani.
Ma kamu ka manata rora logo ana neˈe kamu fia
fasi kamu toˈo naˈa ana na ru leˈa ki taˈifau. Ma
kamu ka manata rora logo ana neˈe kamu fia fasi
kamuˈa neˈe na tatalafaˈa ki, bore ma kaimili na
ngwae lifurongo ki neˈe noaˈa. Aia, nau ku oga
fasi kaidaˈi neˈeri ke dao naˈa fuamuˈa fuana
tuaˈa naˈa saena ˈinotoˈanga ˈiri kaimili logo
mike tatalafaˈa logo faˈi kamu.
9 Nau ku saea ru neˈeri, sulia nau ku fia fasi
God nia alu kaimili, na ngwae ni lifurongo ki,
kami na ngwae enoeno ki, diˈia na ngwae neˈe
kira matalangani fuana maeˈa, fasi ˈiri na ngwae
ki taˈifau faˈinia na ˈainsel ki logo kira ka adaˈi
maelamiˈa.
10 Ma na ngwae ˈoro ki kira saea kaimili
boleboleˈa goˈo ˈaimili osiˈana na raoˈa kaimili
fuana sa Jesus Christ. Bore ma kamu saea kau-
mulu liatoˈo duˈungana kaumulu faˈamamana
ana sa Jesus Christ. Ma kira saea logo fasi
kaimili ngwataˈutaˈu. Bore ma kaumulu saea
fasi kaumulu ngasingasiˈa. Ma kira ka ˈaila ˈani
kaimili, bore ma kira ka fuˈusi doe lala amuˈa.
11 Ma kaimili niniˈa, ana kaidaˈi neˈe bore,
kaimili fiolo goˈo ˈaimili, ma kami ka silikwaˈu

goˈo ˈaimili, ma na toro kaimili ki ka taˈa, ma
kira ka ulasi kaimili, ma noaˈa logo ta luma
ˈaimili.
12 Ma na nonimiˈa ka maruku naˈa sulia na rao
ngasilamiˈa. Aia, ana kaidaˈi ngwae ki kira fata
taˈa aimili, kami ka gania God fasi ˈiri ke faˈaleˈa
kira. Ma ana kaidaˈi kira fulia ru taˈa ki aimili,
noaˈa kami kasi fuˈalida goˈo.
13 Ma ana kaidaˈi kira fata faˈali kaimili, kami
ka olisida ˈani alaˈanga leˈa ki. Ma leka ka dao
bore ˈana kaidaˈi neˈe, na ngwae ˈoro ki saena
magalia kira saea fasi kaimili diˈia naˈa tafu.

14 Noaˈa naisi keresia ru neˈe ki fuana faˈa
ˈekelamuˈa, bore ma nau ku oga nai faˈamanata
kamu. Sulia kaumulu diˈia na ngela nau ki neˈe
nau ku alafe fuada.
15 Sui bore ˈana ngwae ˈoro ki kira ka
faˈamanata kamu sulia sa Jesus Christ, taˈi ng-
wae goˈo neˈe nia diˈia na maˈa kamu. Osiˈana
nau ku faˈataloˈania na Faˈarongoˈa Leˈa ˈiri
muka faˈamamana ana, ma nauˈa na ngwae
diˈia ta maˈa fuamuˈa.
16 Nau ku diˈia naˈa maˈa kamu, nau ku gani
kamu ˈiri muke diˈia nauˈa ana na ru neˈe nau
ku sasiˈi ki.
17 Nau ku kwatea kwau sa Timoti siaumulu,
ˈiri kaumulu ke tua sulia na falafala neˈeri. Nia
diˈia na ngela nau neˈe nau ku alafe fuana, ma
nia ka rao leˈa fuana na Aofia. Sa Timoti neˈe
ke baˈa ˈafi kamu, ˈasu ˈubani mu kata manata
bura ˈani falafala saga neˈe bolo fuana ngwae
neˈe kira faˈamamana ana sa Jesus Christ ki. Nau
ku roˈosulia na falafala saga neˈeri, ma nau ku
faˈamanata ˈani ˈi safitana ngwae faˈamamana

ki taˈifau neˈe nau ku leka siada.
18 Aia, ma ti ai amuˈa, kira ka saea fasi noaˈa
naisi leka laˈu maˈi fuana maaˈa toˈomuˈa. Ma
kira ka fata baˈalafe liu sulida talada.
19 Bore ma, diˈia na Aofia nia oga, nai baˈa leka
ˈaliˈali kwau siaumulu. Ma ana kaidaˈi nai dao
kwau, nai baˈa lisia diˈia na ngwae neˈe kira fata
baˈalafe ki kira toˈo naˈa ana ngasingasiˈanga,
ma noaˈa laˈu na alaˈanga ˈoˈo ki goˈo ana neˈe
kira saeˈe.
20 Kaidaˈi God gwaungaˈi fafi kulu, na ru
talingaˈi noaˈa laˈu alaˈanga ki, bore ma na
ngasingasiˈanga nia.
21 Aia, ma tae neˈe kamu oga? Diˈia
noaˈa kamu kasi kakari alifaˈi faˈasia na abula
taˈangaˈa kamu ki, nai baˈa leka maˈi siaumulu
fuana balufilamuˈa. Bore ma, diˈia na fuli ru
lamuˈa niˈi leˈa, na daolaku maˈi siaumulu ke
baˈa leˈa logo, ma nai baˈa faˈataˈinia fuamuˈa
na alafeˈanga nau faˈinia na kwaigere ˈanga nau.

5

Na abula taˈangaˈa ˈi safitana ngwae faˈamamana ki ˈi Korint

1 Aia, nau ku rongo fasi taˈi ngwae amuˈa neˈe
abulalana nia taˈa liu. Kira saea na ngwae neˈeri
teo faˈinia teˈa fafo nia. Ma na ngwae neˈe noaˈa
kasi faˈamamana ki bore, kira noaˈa kasi alafafia
abulaˈa ˈunaˈeri.
2 Ma faˈuta neˈe kamu ka fata baˈalafe goˈo
amuˈa, sui bore ˈana ta ngwae faˈamamana
neˈe ka sasi ˈunaˈeri. Ma nia leˈa fuana muke
kwaimanatai. Ma ka leˈa logo diˈia kamu kasi
alafafia fuana tuaˈa ˈi safitamuˈa.

3-4 Ninilari nau ku tua tau bore falasi kamu.
Bore ma nia dilia golo lana fasi nau ku tua
fali kamu, osilana na manataku fii liu suli
kamu. Ma nau ku matalangalinia na ngwae
nele sasia ru tala lunaleri. Nau ku bolo falinia
matalangalilana sulia na ngasingasi langa nau
falasia na Aofia kia sa Jesus. Ana kaidali kamu
ka fiku, nia dilia nau ku tua logo fali kamu, ma
kaimili ka tolo ana ngasingasilanga falasia na
Aofia kia sa Jesus.

5 Ma lania na ngasingasilanga neleri, nau ku
fata totongali muke danga nala lania ngwae
neleri fuana sa Saetan nele ke bala falalia na
nonina, liri na mangona ke bala mauri falasia
na kwalikwalinga nele God ke bala kwatea ana
fali Asoa na Aofia sa Jesus ke bala oli mali.

6 Noala kamu kasi bolo falinia nele kamu ke
fata naunau! Osilana kamu saiana nele alalanga
ba fata luri, "Ta kala isi tilitili ba nia ke sifolia
kalakala ana beret talifau." Ma ka lunaleri logo
ta ngwae nele abulalana tala saiana ke bala
talalia ngwae loro liu fuana lekala sulia.

7 Nia nele, ka lela fuana muke lafua falasi
kamu na ngwae tala nele dilia isi, liri noala ta
talangala li safitamula. Ma dilia kamu rolosulia
na ru nele, muke bala dilia na beret faolu nele
noala ta isi saena. Ma nau ku saiana kaumulu
lunaleri nala. Dulungana nele na fafangala
kia kwaimamani nala, sulia sa Jesus Christ dilia
na kala sipsip nele kira folosi nala lani ana
fafangala Jiu nele kira saea lani "Daofali Liula."

8 Ma osilana nele nia lunaleri, ana kaidali
kulu fanga ana na fafangala ana "Daofali Liula,"
noala kulu kasi lania na beret lua nele tolo

ana isi ana abula taˈangaˈa saena, bore ma kulu
ˈania lala na beret neˈe noaˈa ta isi ana abula
taˈangaˈa saena, sulia na abulalaka saga taˈifau,
ma na fatalaka ka mamana logo.

9 Saena na kerekereˈa ba nau ku kwatea kwau
fuamuˈa ˈi naˈo,* nau ku saea kwau fuamuˈa
noaˈa kamu kasi ˈado laˈu faˈinia ngwae neˈe
maurilada teo ana ˈusuˈa.

10 Ma noaˈa nau kusi fata sulia ngwae neˈe
noaˈa kira kasi faˈamamana ana God neˈe mau-
rilada teo ana ˈusuˈa, nama na ngwae guguta,
nama na ngwae bilibili, ma na ngwae neˈe kira
foˈosia nunuˈi ru ki. Si diˈia kulu tua saena
magalia neˈe, nia ˈafitaˈi fuana kulu ka tua
faˈasia na ngwae taˈa ˈunaˈeri ki.

11 Bore ma, na ru ba nau ku fata sulia nia ˈuri,
noaˈa kulu kasi ˈado faˈinia na ngwae neˈe kira
saea kira faˈamamana ana sa Jesus Christ, ma na
maurilada ka teo ana ˈusuˈa, ma kira ka guguta,
ma kira ka foˈosia na nunuˈi ru ki, ma kira ka
fata taˈa sulia ngwae ki, ma kira ka kwaˈu liua
na waen, ma kira ka bili. Noaˈa kamu kasi fanga
faˈinida ngwae ˈunaˈeri ki.

12-13 Ngwae neˈe noaˈa kira kasi faˈamamana
ana sa Jesus Christ, noaˈa kulu kasi bolo fuana
matalangaˈilada. God lala neˈe ke baˈa mata-
langaˈi kira. Bore ma diˈia ta ngwae akulu
na ngwae faˈamamana nia sasia ta ru taˈa
ˈunaˈeri, kulu bolo fuana matalangaˈilana. Sulia
na Kerekereˈa Abu ba fata ˈuri, “Diˈia ta ngwae

---

* **5:9** Sa Paul keresia kerekereˈa neˈeri fuana ngwae faˈamamana ki ˈi Korint, sui mala nia ka fiˈi keresia buka 1 Korint.

ta'a amu'a tua saena fiku'a kamu, muke lalia fa'asia fiku'a fa'i kamu."

6

Na kwaifatai 'anga safitana ngwae fa'amamana ki

1 Kaida'i ta ngwae amu'a nia kwaifatai fa'inia
ta ngwae ne'e fa'amamana logo, noa'a kasi le'a
fuana nia leka siana ngwae kwaigiosi ki ne'e
noa'a kasi fa'amamana ana sa Jesus Christ fuana
fa'asagalana. Bore ma nia le'a fuana nia ke leka
lala siana ngwae God ki, fasi 'iri kira ke fa'asaga
na ru ne'eri.
2 Fuila kamu ka sai go'o ana ne'e ngwae
God ki kike ba'a matalangani na ngwae ki
saena magalia. Ma osi'ana kamu totolia sasi'a
'una'eri, kamu sai logo ana ne'e muke fa'asaga
go'o amu'a kala ru ki ana kaida'i ne'e.
3 Fuila kamu ka sai go'o ana ne'e kuke ba'a
matalanga'inia na 'ainsel ki. Nia ne'e, ka tasa liu
fuakulu ne'e kulu bolo fuana fa'asagalana kala
ru ki ana kaida'i ne'e.
4 Di'ia ta ngwae amu'a kwaifatai fa'inia ta
ngwae logo ne'e nia fa'amamana, noa'a kasi le'a
fuana leka'a siana ngwae abu fa'amamana ki
fuana fa'asaga'a.
5 Kaida'i ta ngwae amu'a nia leka siana ta
ngwae kwaigiosi 'una'eri, nia ta'a liu ma nia
totolia 'eke'a fafia. Nau ku fia sali ti ngwae
fa'amamana 'i fanoa kamu kira liato'o, ma
kira ka sai go'o 'ada ana fa'asagalana ru ki
safitamu'a.

6 Bore ma kamuˈa, ana kaidaˈi ta ngwae nia
kwaifatai faˈinia ta ngwae logo ˈi safitamuˈa,
nia ka leka siana na ngwae kwaigiosi neˈe
noaˈa kasi faˈamamana ana sa Jesus Christ fuana
faˈasagalana. Ma ru neˈeri noaˈa kasi leˈa!
7 Ma ana kaidaˈi neˈe kamu kwaifatai faˈi
kamu kwailiu, nia faˈataˈinia neˈe noaˈa kamu
kasi roˈo goˈo sulia na kwaiogai ˈanga sa Jesus
Christ. Na kwaigiosiˈanga neˈe kamu sasia ana
kaidaˈi neˈe ˈi maana ngwae abu faˈamamana
ki, nia noaˈa kasi leˈa. Nia taˈi leˈa diˈia muke
alaˈania na ngwaefuta kamu ki kira ka fulia ru
taˈa ki amuˈa, ma kira ka ngalia naˈa ru kamu
ki, ma noaˈa kamu kasi leka fuana na ngwae
kwaigiosi ki.
8 Bore ma kamu ngwae neˈe faˈamamana ki,
kamu sasi taˈa fuamuˈa kwailiu, ma muka bili
kamu kwailiu naˈa.

Muke tua faˈasia ˈusuˈa

9 Kaumulu saiana na ngwae neˈe abulalada
taˈa ki, ˈafitaˈi kira ka tua saena tuaˈa neˈe
God ke gwaungaˈi fafia. Noaˈa kamu kasi
faˈamamana ana ta sokeˈa. Na ngwae neˈe kira
tua ˈani ˈusuˈa, ma na ngwae neˈe kira foˈosia
na nunuˈi ru ki, ma na ngwae kakabara ki,
ma na ngwangwane neˈe kira kakabara faˈinia
na ngwangwane ki, ma na kini ki neˈe kira
kakabara faˈinia logo na kini ki,
10 ma na ngwae bili ki, ma na ngwae guguta
ki, ma na ngwae neˈe kira kwaˈu doe ana waen,
ma na ngwae neˈe kira alaˈa taˈa ki sulia ngwae
matamata ki, ma na ngwae laulau ki, na ngwae

neˈeri ki noaˈa ta ngwae ada kasi ruˈu saena
tuaˈa neˈe God ke gwaungaˈi fafia.
11 Ana kaidaˈi ba sui naˈa kwau, ti ngwae
amuˈa neˈe abulalamuˈa ˈunaˈeri. Bore ma
ana kaidaˈi neˈe, God rufuanata naˈa ana abula
taˈangaˈa kamu ki, ma muka sikasika naˈa
faˈasia na abula taˈangaˈa kamu ki, ma God ka
kwalo kamu naˈa fuana niaˈa talana. Sulia na
Aofia kia sa Jesus Christ faˈinia na Anoˈi ru God
kia kera kwate kamu ka saga.

Muke kwatea naˈa nonimuˈa fuana God

12 Ta ngwae amuˈa fata ˈuri, “Nau ku saiana
nai sasia goˈo ˈaku ru ki taˈifau.” Nau ku olisi
ˈuri ana, “Sui bore ˈana ˈoko saiana sasilana ru
ki taˈifau, na ru ki taˈifau noaˈa kasi leˈa fuamu.”
Nauˈa logo, nau ku saiana nau ku sasia goˈo ˈaku
na ru ki taˈifau. Bore ma noaˈa naisi alaˈania ta
ru ka gwaungaˈi fafi nau.
13 Ma ta ngwae amuˈa laˈu ka fata ˈuri, “Na
fanga ru naˈa fuana ogaˈi ngwae, ma na ogaˈi
ngwae ru naˈa fuana fanga.” Nau ku olisi ˈuri
logo ana, “God ke baˈa faˈasuia na fanga faˈinia
na ogaˈi ngwae.” Ka ˈunaˈeri logo, na nonika
noaˈa laˈu ru fuana kakabaraˈanga, osiˈana na
Aofia nia saungaˈinia na nonika fuana niaˈa
talana. Ma na Aofia ka tagi logo sulia na nonika.
14 God ka taˈea na Aofia sa Jesus faˈasia na
maeˈa, ma nia ke baˈa taˈea nonika logo ˈani
ngasingasiˈanga doe nia.
15 Kamu saiana kuluˈa ngwae neˈe kulu
faˈamamana ki, na nonika nia ta bali goˈo ana
nonina sa Jesus Christ. Nia neˈe, noaˈa kasi bolo

fuana kuke sasia ta ru ˈani ta bali ana nonina sa Jesus Christ fuana fikuˈa faˈinia ta kini ˈusu!

16 Fuila muke saiana neˈe diˈia ta ngwae teo faˈinia na kini ˈusu, na ro nonidaroˈo alua naˈa taˈi noni. Sulia neˈe Kerekereˈa Abu ba fata madako ana ka ˈuri, “Na ro ngwae neˈe ki kera alua naˈa taˈi noni.”

17 Aia, ma na ngwae neˈe faˈamamana ana Aofia sa Jesus, na maurilana faˈinia na maurilana sa Jesus keroˈa alua goˈo taˈi ru.

18 Muke tua faˈasia na kakabaraˈanga. Na taˈangaˈa ki taˈifau neˈe ngwae ki fuliˈi noaˈa kasi faˈalia goˈo nonida, bore ma ngwae neˈe kira tua ˈani ˈusuˈa ki kira faˈalia naˈa nonida talada.

19 Fuila kamu ka sai goˈo ana neˈe nonika na kula ni tuaˈa na Anoˈi ru Abu neˈe God kwatea fuaka. ˈUnaˈeri, noaˈa laˈu kuluˈa talakulu neˈe gwaungaˈi fafia na nonika, osiˈana kuluˈa neˈe ru God ki.

20 Osiˈana God nia foli kulu ˈani na maelana Ngela nia. Ta neˈe, na ru ki taˈifau neˈe kamu sasia ˈani na nonimuˈa, muke sasi leˈa ana fuana fuˈusi ˈinotoˈalana God.

7

Sulia na ˈafeˈa ma na araˈinga

1 Aia, nau ku keresia naˈa kwau na olisiˈanga nau sulia na saefiloˈa kamu ki ba kamu kerekere ma muka saefiloa maˈi. Kaumulu saefilo ˈuri, “ˈUri ma, nia leˈa fuana ngwae noaˈa kasi teo faˈinia ˈafe nia?”

2 Ma nau ku saea, nia leˈa fuana ngwae ki taˈifau kira ka toˈo ana ˈafe ki, ma ka leˈa logo

fuana na kini ki taˈifau kira ka toˈo ana araˈi ki,
ˈiri ke dau sulia ngwae ki faˈasia kakabaraˈanga.
3 Ma nia leˈa fuana na araˈi ka teo faˈinia na
ˈafe nia. Ma ka leˈa logo fuana na ˈafe ka teo
faˈinia na araˈi nia. Sulia noaˈa nia kasi leˈa
fuana ta ngwae adaroˈo ka ˈaila ˈania ta ai.
4 Osiˈana neˈe na kini noaˈa kasi ˈaˈana ana
nonina talana, bore ma na araˈi neˈe nia ˈaˈana
ana ˈafe nia. Ka ˈunaˈeri logo fuana ngwae, nia
noaˈa kasi ˈaˈana fuana na nonina ˈana talana,
bore ma na ˈafe niaˈa logo neˈe ˈaˈana fuana.
5 Noaˈa kasi leˈa fuana kera ka tua toˈo toˈo
ˈani kera kwailiu. Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri,
diˈia kera alafafia fuana tuaˈa faˈasia teo fikuˈa
fuana ta kaidaˈi tiˈitiˈi fasi ˈiri kera ka foˈo
ngangata, nia leˈa goˈo ˈana. Sui ˈaliˈali logo
kera ka oli keka teo fiku laˈu, ˈasu ˈubani sa
Saetan kata liufi kera ˈania ilitoˈonga ki, sulia nia
talangwaraˈu fuamuˈa fuana roˈongaˈa sulia na
kwaiogaiˈanga taˈa ki.
6 Muke sailinga leˈa: Nau ku alafafia neˈe kera
ke tua faˈasia teo fikuˈa faˈinidaroˈo kwailiu
sulia ta kala kaidaˈi dokodoko. Bore ma noaˈa
nau ku ˈiri alaˈa totongaˈi neˈe kamu ke sasi
nama ˈunaˈeri.
7 Saena manatalaku talaku, diˈia ngwae ki
taˈifau ka tua diˈia nauˈa neˈe noaˈa kusi toˈo
ana ta ˈafe, nia leˈa. Bore ma nau ku saiana
na kwateˈa neˈe God kwatea fuaka noaˈa kasi
bolo taˈifau. Sulia na kwateˈa nia fuana ti
ngwae nia talangwaraˈu fuana tuaˈa taˈifilida.
Ma na kwateˈa nia fuana ti ngwae laˈu, nia
talangwaraˈu fuana kike tua fiku saena araˈinga.
8 Niniˈari nau ku fata fuana na ˈuru ngwae ki
ma na gwaˈi ˈuru kini ki, nau ku saea nia leˈa liu

diˈia muke sasi suli nau neˈe noaˈa naisi araˈi.
9 Bore ma, diˈia nia ˈafitaˈi fuana ti ngwae
amuˈa ˈiri kamu ka ˈaila ˈani na kwaiogaiˈanga
kamu ki ana noni, nia leˈa fuamuˈa muke
ˈafe ma muke araˈi. Sulia nia leˈa fuamuˈa
muke araˈi ˈaumulu ma muke ˈafe ˈaumulu ˈasu
ˈubani kamu kata toˈo ana ˈafitaˈiˈanga ana
kwaiogaiˈanga ana noni.

10 Niniˈari logo nau ku fata fuamuˈa ai neˈe
kamu araˈi taˈifau ma muka ˈafe taˈifau naˈa ki,
nau ku saea na taki neˈe noaˈa laˈu sulia liaku,
bore ma na taki na Aofia lala. Na ˈafe noaˈa kasi
ilangaˈinia na araˈi nia.
11 Ma diˈia ta ˈafe ka ilangaˈinia naˈa araˈi nia,
leˈa fuana nia ka oli nama maˈi fuana fasi ˈiri
kera ka tua fiku laˈu. Ma diˈia noaˈa, noaˈa kasi
totolia nia ka ˈafe laˈu. Ma na ngwae noaˈa kasi
ilangaˈinia na ˈafe nia.

12 Nau ku fata laˈu fuamuˈa ngwae
faˈamamana neˈe korea ta ai neˈe noaˈa kasi
faˈamamana. Nau ku saea na alaˈanga nau naˈa
talaku goˈo ˈana, ma noaˈa laˈu na alaˈanga
totongaˈi na Aofia. Diˈia ta ngwae faˈamamana
ana sa Jesus Christ, ma nia ka toˈo ana ˈafe neˈe
noaˈa kasi faˈamamana, ma na kini noaˈa kasi
oga ilangaˈilana araˈi nia, na ngwae neˈeri logo
noaˈa kasi ilangaˈinia na ˈafe nia.
13 Ma ka ˈunaˈeri logo fuana kini neˈe
faˈamamana. Noaˈa nia kasi ilangaˈinia araˈi nia
neˈe noaˈa kasi faˈamamana diˈia na araˈi nia
oga kera ka tua fiku.
14 Noaˈa ˈoe kosi faˈasia osiˈana ta kini
faˈamamana, ma na araˈi nia noaˈa kasi
faˈamamana, God ke baˈa faˈasikasika logo na

ara'i nia, sulia na 'afe nia. Ma 'una'eri logo,
God ka fa'asikasika na kini ne'e noa'a kasi
fa'amamana sulia na ara'i nia ne'e fa'amamana
ana sa Jesus Christ. Di'ia ru ne'eri noa'a kasi
mamana, na ngela kera ki di'ia na ngela ngwae
ne'e noa'a kasi fa'amamana ki. Bore ma kulu
sai na'a ana ne'e na ngela kera ki ngwae God ki
na'a.*

15 Ma di'ia ta ai amu'a to'o ana ta ara'i nama
ta 'afe ne'e noa'a kasi fa'amamana, ma na ara'i
ne'eri nama na 'afe ne'eri ka 'aila 'ani, muke
ala'ania fuana ara'i ne'eri nama na 'afe ne'eri
ka leka 'ana. Sui bore 'ana God ala'ania na ru
ne'eri, nia oga kamu ka tua 'ani aroaro'a fa'inia
'afe nama na ara'i ne'e noa'a kasi fa'amamana
ana sa Jesus.

16 Sulia na ngwae ne'e kira fa'amamana ki,
noa'a kira kasi sai le'a ana ne'e 'afe nia nama
ara'i nia ke ba'a fa'amamana, nama di'ia noa'a
ka noa'a go'o.

17 Ngwaefuta nau kina, tualamu'a nia fa'uta
kaida'i ne'e kamu fa'amamana ana God, nia
noa'a 'iri le'a ne'e muke rokisia, bore ma kamu
sai nama ana ne'e muke fa'asia ta'anga'a kamu
ki. Nia ne'e na Aofia nia oga. Nia na'a ne'e
fa'amanata'anga nau fuana ngwae fa'amamana
ki ana fanoa ki ta'ifau.

18 Sulia nia 'una'eri, ta ngwae ne'e ka 'olo
fa'ata'inia sulia na falafala ngwae Jiu ki, di'ia

---

* **7:14** Na ngwae 'i Korint ki fia di'ia na ngwae fa'amamana korea na kini noa'a kasi fa'amamana, nia fa'asua ara'i nia. Ka 'una'eri bore, sa Paul saea saena verse 12 ka dao ana 14, noa'a nia 'iri mamana. Sa Paul saea ne'e na ngwae fa'amamana saiana ka gwalea 'afe nia fa'inia na ngela nia ki fuana kike fa'amamana.

nia ka faˈamamana ana sa Jesus Christ, noaˈa
nia kasi lafua na toto neˈeri ana ˈolo faˈataˈi
ˈanga. Ma ka ˈunaˈeri logo, diˈia na ngwae neˈe
nia noaˈa laˈu Jiu, ma nia ka faˈamamana ana sa
Jesus Christ, noaˈa nia kasi ˈolo faˈataˈinia.
19 Si diˈia ta ngwae ka ˈolo faˈataˈinia nama ka
noaˈa, nia kasi ˈinotoˈa goˈo ana. Osiˈana na ru
ˈinotoˈa neˈe, nia roˈo lala sulia na taki God ki.
20 Kamuˈa taˈifau, muke donga tuaˈa neˈe
kamu tua maˈi ˈani ˈi naˈo kaidaˈi kamu talaˈae
ana faˈamamanalana na Aofia kia.
21 Sulia nia ˈunaˈeri, diˈia ˈaeˈo neˈe ngwae
rao ˈoˈo ana kaidaˈi ˈoko faˈamamana, nia leˈa
goˈo ˈana, ˈoko uu ngasi naˈa. Bore ma, diˈia ka
talangwaraˈu fuamu ˈoko tua sakadolaˈa, ˈoko
kwateˈo talamu ˈuana tua sakadolaˈa.
22 Kaidaˈi na Aofia laefia ta ngwae neˈe rao
ˈoˈo, nia alu nia ka sau ˈani ngwae sakadola
na Aofia. Ma ka ˈunaˈeri logo na ngwae tua
sakadola neˈe sa Jesus Christ ka laefia, nia neˈe
ngwae rao ˈoˈo sa Jesus Christ.
23 Aia, God foli kamu ˈani na maelana sa Jesus
Christ. Nia neˈe, noaˈa kamu kasi rao ˈoˈo fuana
ngwae ki.
24 Ngwaefuta nau kina, na tuaˈa faˈuta neˈe
kamu tua maˈi ˈani kaidaˈi kamu faˈamamana
ana God, noaˈa kasi leˈa fuana muka rokisia,
bore ma kamu sai nama ana neˈe muke faˈasia
taˈangaˈa kamu ki.

25 Aia, na saefiloˈa kamu sulia na ngwae neˈe
noaˈa kasi toˈo ˈua ana ta ˈafe ma noaˈa kasi
toˈo ˈua ana ta araˈi, noaˈa nau kusi toˈo ana
ta taki faˈasia na Aofia. Bore ma, nau ku keresia
na manataku goˈo ˈana, ma kamu ka fitoˈo aku

sulia nau na ngwae neˈe Aofia kwaimanatai aku.
26 Ma na manataˈanga nau nia ˈuri: Sulia
kulu ngwae faˈamamana ki kulu dao toˈona
ˈafitaˈiˈanga doe ana kaidaˈi neˈe, nia leˈa neˈe
diˈia muke tua ˈani tuaˈa neˈe kamu tua maˈi
ˈani ˈi naˈo.
27 Nia neˈe, diˈia ta ngwae toˈo naˈa ana ˈafe,
noaˈa nia kasi faˈasia naˈa. Ma diˈia ta ngwae
noaˈa kasi toˈo ˈua ana ta ˈafe, noaˈa nia kasi
lulu ˈuana ta kini fuana korelana.
28 Ma sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, diˈia ta ngwae
ka araˈi, nia noaˈa kasi abula rora goˈo. Ma ka
ˈunaˈeri logo, diˈia ta kini ka ˈafe, nia noaˈa kasi
abula rora goˈo. Aia, duˈungana tae neˈe nau ku
saea fuamuˈa nia ka leˈa diˈia noaˈa kamu kasi
araˈi ma noaˈa mu kasi ˈafe, osiˈana nau ku oga
ˈiri noaˈa kamu kasi toˈo ana ˈafitaˈiˈanga ˈoro
ana magalia.

29 Aia, ngwaefuta kina, na fadalana alaˈanga
nau ˈuri: Na tualaka ana mauriˈa noaˈa kasi tau
goˈo saena magalia neˈe. Noaˈa goˈo ta ru ana
diˈia ˈoko araˈi nama ka noaˈa.
30 Noaˈa goˈo ta ru ana diˈia ˈoko angi, nama
ˈoko gaˈa, nama ˈoko foli, nama ˈoko noaˈa
daofaˈi liu ana ru ki.
31 Nia ka ˈunaˈeri logo, na ngwae neˈe manata
ˈabera sulia ru ana magalia ki, kira noaˈa kasi
sasi laˈu diˈia neˈe ru neˈeri ki doe saena
maurilada, sulia na magalia neˈe karangi ka sui
naˈa.

32 Aia, nau ku oga fasi na ˈafitaˈiˈanga saena
magalia neˈe noaˈa kasi faˈa ˈabera kamu. Na
ngwae neˈe noaˈa kasi araˈi, nia ˈabera goˈo ˈani

na raoˈa fuana na Aofia. Nia oga faˈasaeleˈalana
Aofia.
33 Bore ma na ngwae neˈe araˈi, nia manata
liu sulia ru ki ana magalia, duˈungana nia oga
faˈasaeleˈalana ˈafe nia.
34 Ma ana kaidaˈi ki taˈifau nia manata sulia
ro ru ki, na kwaiogaiˈanga na ˈafe nia ma na
kwaiogaiˈanga na Aofia. Ma ka ˈunaˈeri logo, na
kini neˈe noaˈa kasi toˈo ana araˈi, nia manata
goˈo ˈuana na raoˈa fuana na Aofia, sulia nia
kwatea naˈa maurilana ma na nonina fuana
God. Ma diˈia ta kini toˈo ana araˈi, nia ka
manata goˈo ˈana sulia na ru ki saena magalia,
duˈungana nia oga faˈasaeleˈalana araˈi nia.
35 Ma noaˈa naisi saea ru neˈeri ki fuana
kwatelana ˈafitaˈiˈanga fuamuˈa. Bore ma, nau
ku saea ru neˈeri ki, osiˈana nau ku oga ˈafi
lamuˈa, ˈiri muke raoleˈa, ma muke alafe fuana
na Aofia, ma noaˈa laˈu ru fuana luilamuˈa.
36 Aia, diˈia ta ngwae ˈalako toˈo ana ta
sariˈi neˈe kira alu fafia fuana, ma diˈia na
kwaiogaiˈanga nia ana noni doe liu, ma nia ka
oga korelana na sariˈi neˈe, nia leˈa fuana nia
ka korea ˈana. Ma diˈia nia korea na kini neˈeri,
kera kasi abula taˈa goˈo.
37 Bore ma, diˈia ngwae ˈalako neˈeri ka ˈaila
ˈani araˈinga, ma diˈia nia ka saiana dau fafilana
na kwaiogaiˈanga nia ana noni, nia leˈa fuana
nia noaˈa kasi korea ta sariˈi.
38 Nia neˈe, ka leˈa goˈo ˈana diˈia kamu araˈi
ma kamu ka ˈafe. Ma nia leˈa ka tasa diˈia noaˈa
kamu kasi araˈi nama kamu kasi ˈafe.
39 Aia, ma diˈia ta kini ka toˈo ana araˈi, noaˈa
kasi leˈa fuana nia ka ilangani araˈi nia. Ma diˈia

na araˈi nia ka mae, na kini neˈeri saiana ka ˈafe laˈu fuana ta ngwae neˈe nia oga, bore ma ngwae neˈe nia faˈamamana nama ana sa Jesus Christ diˈia logo niaˈa.

40 Ma sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, diˈia nia noaˈa kasi ˈafe laˈu, nia ke baˈa saeleˈa ka tasa. Nia neˈe manatalaku goˈo ˈana ˈunaˈeri, bore ma nau ku fia na Anoˈi ru Abu God naˈa neˈe faˈataˈinia fuaku.

8

Sulia na fanga neˈe kira foˈosia ˈani nunuˈi ru ki

1 Aia, nau ku keresia ku olisia kwau na saefiloˈa kamu sulia na fanga neˈe kira foˈosia ˈani nunuˈi ru ki.

Nia mamana, kuluˈa taˈifau goˈo kulu saiana ru oro ki sulia God. Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, nia noaˈa kasi leˈa fuana lafulakulu sulia na saiˈi ruˈa kulu ki. Bore ma, alafeˈanga neˈe kwate ma kulu ka kwaiˈafi akulu kwailiu.

2 Ma sa tai neˈe ka saea nia saiˈi ru liu, nia noaˈa kasi sai goˈo ana ta ru.

3 Bore ma na ngwae neˈe alafe fuana God, God saiana.

4 ˈIu, sulia na fanga neˈe kira foˈosia ˈani nunuˈi ru ki, kulu saiana na nunuˈi ru ki, noaˈa kira kasi mauri mamana. Osiˈana kulu saiana taˈifilia God goˈo neˈe mamana.

5 Sui bore ˈana ti ngwae kika foˈosia ru ˈoro ki ˈi langi ma saena magalia logo, ma kika saea na ru neˈeri ki neˈe god ki ma na aofia ki,

6 kulu saiana taˈi God goˈo neˈe tua, ma nia na Maˈa neˈe saungaˈinia ru ki taˈifau, ma kulu

ka mauri fasi ˈiri kuke rao fuana. Ma kulu toˈo
ana taˈi Aofia goˈo sa Jesus Christ, neˈe ˈafia God
fuana saungaˈilana na ru ki taˈifau, ma nia ka
kwatea logo na mauriˈa fuaka.

7 Ma ti ngwae neˈe kira faˈamamana, noaˈa
kira kasi sai goˈo ana na nunuˈi ru neˈe noaˈa
laˈu ru mamana ki. Ma osiˈana tau naˈa maˈi,
kira lisia naˈa ngwae ki kira foˈosia na nunuˈi
ru ˈoro ki, kika manata fasi na fanga neˈe kira
foˈosia ˈani nunuˈi ru ki, nia fanga naˈa ana
nunuˈi ru ki. Ma talangwaraˈu fuana kika
kwaimanatai diˈia kira ˈania na fanga ˈunaˈeri,
ma kira ka fia fasi kira fulia ru taˈa ma kika
bulibuli ˈi maana God.
8 Bore ma nau ku saea fuamuˈa, ˈafitaˈi fuana
ta fanga ka kwaiˈafi aka fuana faˈasaeleˈalana
God. Sulia diˈia kulu ˈania ta fanga, nia ru ˈoˈo
goˈo ˈana ana God, ma diˈia noaˈa kulu kasi
ˈania, nia noaˈa kasi matamata goˈo.

9 Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, muke lia suli kamu,
ˈasu ˈubani kamu kata sasi ti ngwae faˈamamana
kika sasia ta ru neˈe manatalada talada saea
fuada neˈe kira rora fuana sasilana.
10 Muke madafi kamu ˈasu ˈubani ru neˈe kata
fuli: Ngwae faˈamamana neˈe kira manata sulia
fasi nia rora fuana ˈanilana fangaˈa neˈe kira
foˈosi ˈani fuana nunuˈi ru ki. Ma kira lisia
kamu ˈania fanga neˈeri saena luma abu na
nunuˈi ru. Kamu saiana nia noaˈa kasi rora
fuana ˈanilana fanga ˈuri ki. Bore ma kamu ke
raduda fuana ˈanilana fangaˈa neˈe kira foˈosi
ˈani fuana nunuˈi ru, ma kira ke sasia ru neˈe
mangoda saea fuada nia rora.
11 Ma ˈunaˈeri na toˈolamuˈa neˈe

faˈamamanaˈanga nia kasi ngasingasiˈa ˈua, na
maurilana ke baˈa taˈa, osiˈana na abulalamuˈa
ˈani saiˈi ru lamuˈa. Ma ngwae neˈeri, sa Jesus
Christ mae naˈa fuana.
12 Kaidaˈi kamu fulia ru taˈa ana ti ngwae
faˈamamana ˈani radulada fuana fulilana ru
neˈe kira manata sulia nia rora, kamu fulia ru
taˈa ana sa Christ logo.
13 Nia neˈe, ˈafitaˈi liu nau ku ˈania ta fanga
neˈe toˈolaku lisia ma ka leka rora. Osiˈana
noaˈa naisi oga neˈe nai kwatea sa toˈolaku ka
sasia ta ru neˈe manatalana talana saea fuana
neˈe nia rora fuana sasilana.

9

Sa Paul noaˈa kasi tuaraˈinia ngwae fuana ru neˈe bolo fuana ganilana

1 Aia, nauˈa niniˈa, nau ta ngwae aloge.
Ma nau neˈe ta ngwae lifurongo, ma nau ku
lisia naˈa sa Jesus na Aofia kia. Ma kamu
faˈamamana ana Aofia sulia na raoˈa nau fuana.
2 Nia neˈe, kamu ka saiana nauˈa naˈa neˈe
ta ngwae lifurongo, bore ˈana ti ngwae kira
saea noaˈa. Kamu saiana taˈifau naˈa, sulia na
faˈamamanaˈanga kamu ki ana na Aofia neˈe
faˈataˈinia na raoˈa nau diˈia ta ngwae lifurongo.
3 Ana kaidaˈi ti ngwae kira balufi nau, nau ku
olisi ˈuri ada:
4 Nau ku toˈo ana ngasingasiˈanga fuana
ngalilana fanga ma na kwaˈunga faˈasia sa tai
faˈida neˈe nau ku faˈamanatada. Sui bore ˈana
ka ˈunaˈeri, nau kusi ngalia.
5 Ma nau ku toˈo ana ngasingasiˈanga fuana
sasiˈa sulia sa Peter faˈinia ti lifurongo, ma

na ngwaefuta sa Jesus ki, neˈe kira toˈo ana ˈafe faˈamamana ki neˈe kira leka faˈinida ana lekalada. Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, nau kusi toˈo ana ta ˈafe.
6 Sa Banabas faˈi nau, keroˈo toˈo logo ana ngasingasiˈanga diˈia ti lifurongo fuana ngalilana mani ˈiri keroˈo kasi ˈabera ˈani raoˈa matamata. Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, keroˈo rao logo fuana folilana na fanga keroˈo ki.
7 Ma ta ngwae ana ofoˈa bore, nia noaˈa kasi sasia na raoˈa matamata fuana folilana na fanga nia. Ma ta ngwae neˈe nia fasia maga ru ki, nia saiana ˈanilana na fuaˈi ru ana ˈai neˈe nia fasiˈi ki. Ka ˈunaˈeri logo fuana ngwae neˈe lia sulia na amuˈi sipsip nia, sulia nia saiana ka ngalia logo ti suluˈi ru ana susuda fuana kwaˈufilana.
8 Ma noaˈa laˈu na ru neˈeri ki taˈifilida neˈe nau ku faˈabolotaˈinia ˈani ru ki saena magalia neˈe. Sulia na taki faˈasia sa Moses ki saea logo ru neˈeri.
9 Osiˈana saena taki sa Moses ki, nia fata ˈuri, “Na buluka neˈe rao fuana urilana na maga ru ki, nia saiana ke ˈani ti ru, ma noaˈa ˈoe kosi bokota kwakwana.” Ma God noaˈa kasi fata ˈani ru neˈeri sulia na buluka ki goˈo ˈana.
10 Bore ma nia fata logo suli kaimili na ngwae faˈamanata ki ana Faˈarongoˈa Leˈa. Nia naˈa neˈe, ngwae fasia na maga ru ki ma na ngwae neˈe ka loia ru, kera taˈifau goˈo neˈe kera kwaimasi fuana ngalilana ti fuaˈi ˈai ana kaidaˈi ana unuˈi ˈai maua.
11 Ka ˈunaˈeri logo fuamiˈa, duˈungana kami fata taloˈania na Faˈarongoˈa Leˈa fuamuˈa diˈia ta ngwae ba fasia na maga ru saena ano. Nia

ne'e, le'a fuana mika ngalia na ru le'a ki fa'asi
kamu fuana maurilami'a saena magalia ne'e.
12 Ma di'ia ti ngwae ne'e fa'amanata kamu
kira bolo fuana ngalilana na ru ne'eri ki fa'asi
kamu, tama kami totolia ka tasa fuana ngalilana
ru ne'eri ki fa'asi kamu. Sui bore 'ana kero'o ka
to'o ana ngasingasi 'anga 'una'eri, noa'a kero'o
kasi gani kamu go'o 'uana ta ru, osi'ana kero'o
ma'udi fuana liu'a saena 'afita'i'anga ki, 'iri
ngwae 'oro ki kike rongo 'ali'ali ana Fa'arongo'a
Le'a sulia sa Jesus Christ.

13 Kaumulu saiana ngwae ne'e kira rao saena
Luma Abu God, kira ngalia na'a fanga kira ki
fa'asia saena Luma Abu God, sulia kira 'ania na
kwaisu'usi'anga ki fa'asia na fu'ani kwaisu'usi
ne'eri.
14 Ka 'una'eri logo, na Aofia ka saea na ngwae
ne'e kira fa'arongo 'ani Fa'arongo'a Le'a, kira
totolia kika ngalia na ru ki fuana maurilada
saena magalia fuana rao'a ne'eri.

15 Sui bore 'ana nau ku to'o ana ngasin-
gasi'anga fuana ngalilana na ru ne'eri ki fa'asia
na ngwae ne'e nau ku fa'amanatada ki, noa'a
naisi gania ta ru fa'asia ta ngwae. Ma 'i ta'ena,
nau kusi keresia na ru ne'e fasi 'iri nau ku ngalia
ta ru. Nau ku fatale'a aku talaku, sulia nau
kusi ngalia ta ru fa'asia na ngwae ne'e nau ku
fa'amanatada ki. Ma ka le'a di'ia nau ku mae
ana fiolo'a sui mala nau ku fi'i gani kamu 'uana
ta ru, sulia nau kusi oga na fatale'a laku ka alua
go'o 'ana ta ru 'o'o 'una'eri.
16 Ma noa'a kasi talangwara'u fuana nau ku fa-
tale'a sulia na fa'atalonga'ilana na Fa'arongo'a

Leˈa, osiˈana na Aofia baˈe nau fuana sasilana. Nia neˈe, kwaˈikwaˈinga nia fuaku ke baˈa doe diˈia noaˈa naisi faˈarongo ˈani Faˈarongoˈa Leˈa.
17 Diˈia nau ku faˈatalo sulia na kwaiogaiˈanga nau, nia talangwaraˈu fuana nau ku ngalia naˈa mani. Bore ma noaˈa naisi masia ta mani, sulia God fitoˈo aku fuana sasilana na raoˈa neˈe nia baˈe nau maˈi ˈuana.
18 Aia, tae neˈe kwaiaraˈanga nau fuana raoˈa neˈe? Na kwaiaraˈanga nau, nia neˈe fuana faˈarongoˈa ˈani Faˈarongoˈa Leˈa fuana ngwae ki, ma noaˈa naisi ngalia ta folifoliˈa fuana tae neˈe nau ku sasia, sui bore ˈana ka bolo fuana gania ˈuana ti ru fuaku.
19 Ru neˈe fada ˈani neˈe noaˈa ta ngwae kasi suˈumaˈi nau fuana roˈongaˈa sulia duˈungana kira foli nau. Sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, nau ku rao ngangata fuana ngwae ki taˈifau diˈia ta ngwae rao, fasi ˈiri na ngwae ˈoro ki kike faˈamamana ana sa Jesus Christ.
20 Nia neˈe, ana kaidaˈi nau ku tua faˈinia ngwae Jiu ki, nau ku roˈosulia na falafala Jiu ki, ˈiri nau ku kwaiˈafi ada fuana faˈamamanaˈanga. Ma sui bore ˈana noaˈa naisi tua olofana taki sa Moses ki, nau ku roˈo logo sulia diˈida, fasi ˈiri nai ˈafida fuana faˈamamanaˈanga.
21 Nia ˈunaˈeri logo ana kaidaˈi nau ku tua faˈinia ngwae noaˈa laˈu Jiu ki, nau ku roˈosulia na falafala kira ki, ma noaˈa naisi roˈosulia na falafala Jiu ki, fasi ˈiri nai ˈafida fuana faˈamamanaˈanga. Ma noaˈa naisi saea neˈe nau ku aburongo ana taki God ki, osiˈana nau ku roˈo lala sulia na taki sa Jesus Christ ki.

22 Ma ka ˈunaˈeri logo, ana kaidaˈi nau ku
tua faˈinia na ngwae neˈe faˈamamanaˈanga
kira ki noaˈa kasi ngasingasiˈa ˈua, nau ku tua
diˈida logo, fasi ˈiri nau ku ˈafida. ˈUnaˈeri, ana
falafala ˈoro ki, nau ku tua diˈia na ngwae ki
taˈifau, fasi ˈiri nai baˈa ˈafia ti ngwae ada ˈuana
faˈamamanaˈanga ana sa Jesus Christ.
23 Nau ku sasia na ru neˈeri ki, fasi ˈiri neˈe
ngwae ˈoro ki kike faˈamamana ana Faˈarongoˈa
Leˈa, ma nai baˈa ngalia na ru leˈa ki neˈe
Faˈarongoˈa Leˈa fata sulia.

Dau fafia maurilamu

24 Aia, kamu saiana diˈia na laliliˈanga ana
kwai kwai liufiˈanga, ngwae ˈoro ki neˈe fuana
kwai kwai liufiˈanga, bore ma taˈi ngwae goˈo
neˈe liu ma ka ngalia na kwaiaraˈanga. Aia,
kamu ngwae neˈe faˈamamana ana sa Jesus
Christ ki, muke rao ngasingasiˈa ˈuana roˈongaˈa
sulia na kwaiogaiˈanga God diˈia ta ngwae neˈe
lalili ˈaliˈali ka tasa ana kwai kwai liufiˈanga, ˈiri
God ke baˈa kwaiara kamu.
25 Aia, ma na ngwae neˈe leka ˈuana laliliˈanga,
nia ka dau fafia nonina talana, fasi ˈiri na
nonina ke totolia lalili ˈaliˈali ˈanga, ma nia ke
ngalia ta kwaiaraˈanga neˈe saiana ke funu goˈo
ˈana. Ma ngwae neˈe kulu faˈamamana ki, kuke
dau fafia nonika talaka fasi ˈiri kuke ngalia na
kwaiaraˈanga neˈe tuatua firi.
26 Nia neˈe, nau ku dau fafia noniku talaku
diˈia ta ngwae neˈe lalili ˈaliˈali ma ka leka
saga ˈuana kula ni faˈasuilana laliliˈanga. Ma
nau ku diˈia logo ta ngwae neˈe fuˈa ˈana

kwaikumuliˈanga ma na faˈi kumukumu nia ki leleka kasi tala goˈo.
27 Ma nau ku dau fafia noniku, ˈasu ˈubani nau na ngwae neˈe nau ku faˈamanata bore na ngwae ki, God noaˈa kasi kwaiara nau.

10

Na ngwae faˈamamana ki noaˈa kamu kasi foˈosia na nunuˈi ru ki

1 Aia, ngwaefuta nau kina, muke manata sulia na koˈo bora kia ki na ngwae Jiu ki. Ana kaidaˈi God talaˈida ˈani na gwaˈi salo, ma kira ka leka toˈo folo ana asi.
2 Nia diˈia kira siuabu ana gwaˈi salo faˈinia na asi ˈiri kira na fafarongo sa Moses ki.
3 Ma kiraˈa taˈifau goˈo neˈe kira ˈania fanga God kwatea fuada,
4 ma kira ka kwaˈufia logo na kafo neˈe nia kwatea fuada. Osiˈana kira kwaˈufia na kafo neˈe leka maˈi faˈasia na fau neˈe God faˈataˈinia fuada. Ma na fau neˈeri naˈa neˈe sa Jesus Christ, ma nia noaˈa kasi leka naˈa faˈasida.
5 Ma sui bore ˈana God ka kwaiˈafi ada ˈunaˈeri, na abulalada taˈa, ma God noaˈa kasi saeleˈa sulia ˈorolada abulada taˈa. Ma osiˈana ru neˈeri, kira ka mae saena na abaˈi kula kwasi neˈe kira liu ana.
6 Ma ru neˈeri ki ka fuli ˈunaˈeri fuada fasi ˈiri ka kwatea na faˈabasuˈa fuaka ana tae ki neˈe ke baˈa dao maˈi fuaka diˈia kulu sasi sulida ˈuana ogalana ru taˈa ki,
7 ma fuana foˈosilana nunuˈi ru ki diˈia ti ngwae ada kira sasia maˈi ˈi naˈo. Sulia na Kerekereˈa Abu ba saea, “Kira tua fuana fangaˈa,

ma kira ka kwaˈu doe, faˈinia kakabaraˈanga diˈia na ngwae bali buri ki.”

8 Ma kulu niniˈa, noaˈa kulu kasi sasia na kakabaraˈanga ki diˈia ti ngwae Israel ki maˈi ˈi naˈo, osiˈana God kwatea kwaˈikwaˈinga fuada ma 23,000 ngwae ada kika mae ana taˈi faˈi asoa.

9 Ma noaˈa kulu kasi ilitoˈona na Aofia diˈia ti ngwae ada neˈe sasi sulia na abula taˈangaˈa kira ki, ma fuana baˈeko tolo ka ˈaleda kika mae.

10 Ma noaˈa kulu kasi ˈuga, osiˈana ti ai ada kira sasi logo ˈunaˈeri, ma God ka kwatea maˈi na ˈainsel fuana saungilada.

11 Ma duˈungana tae neˈe ru neˈeri ki ka fuli fuada ˈiri na ngwae ki taˈifau kike saiana na sasilana ru ˈunaˈeri ki, God noaˈa kasi saeleˈa goˈo sulia. Ma na alaˈanga neˈeri ki ka teo naˈa saena Kerekereˈa Abu fuana fata faˈabasuˈa fuaka neˈe kulu tua saena asoa ˈisi ki.

12 Aia, ma na ngwae neˈe fia fasi na faˈamamanaˈanga nia ngasingasiˈa, nia ka madafia, nia kata fulia logo ta ru taˈa.

13 Ana kaidaˈi kamu dao toˈona ilitoˈonga, nia noaˈa laˈu ta ru faolu, sulia ngwae mata-mata ki bore dao logo toˈona ilitoˈonga ˈunaˈeri ki. Ma God ka kwaiˈafi ana ngwae neˈe kira fitoˈo ana ki, sulia nia noaˈa kasi baˈa danga ˈani kamu fuana ilitoˈonga neˈe ke liufia na ngasingasiˈanga kamu ki. Ma ana kaidaˈi kamu dao toˈona ilitoˈonga, God ke baˈa kwatea na ngasingasiˈanga fuamuˈa ˈiri muke ˈaila ˈania abula taˈangaˈa.

14 Nia neˈe, kwaima nau kina ˈae, muke tua faˈasia na foˈosilana na nunuˈi ru ki.

15 Aia, ma kaumulu ngwae liatoˈo ki naˈa. Nia neˈe, muke manata leˈa sulia na alaˈanga nau ki,
ma diˈia kamu alafafia, muke roˈosulia.
16 Aia, ma sulia na Fanga Abuˈa, ana kaidaˈi
kulu kwaˈu ana titiu, kulu ˈado faˈinia ana
ˈabuna sa Jesus Christ. Ma na beret neˈe kulu
ngiia, kaidaˈi kulu ka ˈania, kulu ˈado naˈa
faˈinia ana nonina sa Jesus Christ. Ma kulu
baˈatafea God sulia na ru neˈeri ki.
17 Ma taˈi afu beret goˈo neˈe sa Jesus. Sui bore
ˈana kulu ka ˈoro, kulu taˈi noni goˈo, sulia kulu
ˈado goˈo ana taˈi afu beret neˈeri.
18 Aia, muke manata sulia na ngwae Jiu ki.
Kaidaˈi ti ngwae ada neˈe kira ˈania tae neˈe kira
foˈosi ˈani fuana God fafona fuli fuˈa, kira ˈado
logo ˈani foˈosilana God.
19 Nau ku saea na nunuˈi ru ki ma na fanga kira
foˈosi ˈani fuana nunuˈi ru noaˈa kasi ˈinotoˈa.
Osiˈana kulu saiana na ru neˈeri ki ru ˈoˈo ki
goˈo ˈana.
20 Ma nau ku saea, ana kaidaˈi kira foˈosia
nunuˈi ru, kira foˈosia na anoˈi ru ki, ma noaˈa
kira kasi foˈosia goˈo God. Nia neˈe, noaˈa nau
kusi oga muke ˈado faˈinia na ano ˈi ru ki.
21 Sulia noaˈa kamu kasi bolo faˈinia kwaˈunga
ana titiu na Aofia ana Fanga Abu ma faˈasia
na titiu na ano ˈi ru ki logo. Ma noaˈa kamu
kasi bolo faˈinia ˈanilana na Fanga Abu na Aofia
faˈinia na fanga na ano ˈi ru ki logo.
22 Diˈia kulu sasi ˈunaˈeri, na Aofia ke saetaˈa
fuaka. Ma noaˈa kulu kasi bolo fuana uuˈa ˈusia
na kwaˈikwaˈinga nia.
23 Ti ngwae kira fata ˈuri, “Kulu saiana kuka
sasia goˈo akulu kwaluˈani ru neˈe kulu oga,

osiˈana noaˈa kasi abu goˈo fuaka.” Bore ma nau
ku saea, “Ru ki taˈifau noaˈa kasi leˈa, ma na ru
ki taˈifau noaˈa kasi kwaiˈafi akulu kwailiu.”
24 Noaˈa kulu kasi manata goˈo ˈakulu sulia tae
ki neˈe leˈa fuaka talaka. Bore ma kuke manata
logo sulia tae neˈe ˈafia laˈu ngwae matamata ki.

25 Nia leˈa goˈo ˈana fuana ˈanilana tae neˈe
kamu foli ˈi maana usiˈa. Ma noaˈa kamu
kasi manata ˈabera sulia na ru neˈeri leka maˈi
faˈasia ˈi faˈi.
26 Noaˈa ta fanga ˈiri abu fuaka fuana ˈanilana,
sulia na Kerekereˈa Abu ba saea, “Na magalia ma
na ru ki taˈifau ˈi saena, na ru Aofia ki goˈo.”

27 Ma diˈia ta ngwae neˈe noaˈa kasi
faˈamamana ana sa Jesus Christ ka saeˈo fuana
fangaˈa ˈi luma nia, ma ˈoko leka, ˈania naˈa tae
ki neˈe nia kwatea fuamu fuana ˈanilana. Noaˈa
ˈoe kosi manata ˈabera ˈuana saefilolana diˈia
na fanga neˈe kira foˈosi ˈani fuana nunuˈi ru.
28 Bore ma diˈia ta ngwae saea fuamu, “Na
fanga neˈe kira foˈosi ˈani fuana na nunuˈi ru
ki,” ˈirai noaˈa ˈoe kosi ˈania fanga neˈeri, ˈasu
ˈubani na liana ngwae neˈeri kata figwanu.
29 Ru neˈeri noaˈa laˈu sulia na liamu. Ma nau
kusi oga ˈoko faˈaliadila ta ngwae matamata.

Aia, ta ngwae saefilo ˈuri aku, “Diˈia noaˈa
ta fanga kasi abu fuaku, faˈuta neˈe noaˈa
naisi bolo fuana ˈanilana sulia liana ta ngwae
matamata?
30 Ma diˈia nau ku baˈatangoa God fafia fanga
nau, faˈuta neˈe ta ngwae matamata ka balufia
nau fafia na fanga neˈe nau ku baˈatangoa God
fuana?”

31 Aia, nau ku olisia nau ku ˈuri: Ru ki taˈifau
neˈe ˈoko sasia, ma diˈia ˈoko fanga, nama ˈoko
kwaˈu, ˈoko sasia na ru neˈeri ki taˈifau fasi ˈiri
neˈe ngwae ki kike baˈatafea God.
32 Muke tua ˈania tuaˈa neˈe noaˈa kasi kwatea
ta ˈafitaˈiˈanga fuana ta ngwae Jiu, nama ta
ngwae neˈe noaˈa laˈu Jiu, nama fuana ta ngwae
faˈamamana ana God.
33 Muke diˈia nauˈa, duˈungana nau ku iliili
ˈuana faˈasaeleˈalana ngwae ki taˈifau ˈani ru
neˈe nau ku sasiˈi ki. Noaˈa nau kusi manata
ˈuana faˈasaeleˈalaku talaku, bore ma nau ku
manata ˈuana faˈasaeleˈalana ngwae ki taˈifau,
ˈiri kike toˈo ana mauriˈa firi.

11

1 Nia neˈe, muke tua diˈia nauˈa, diˈia logo neˈe
nau ku tua diˈia sa Jesus Christ.

Falafala saga sulia foˈongaˈa

2 Nau ku baˈatafe kamu sulia kaumulu manata
toˈoku sulia asoa ki taˈifau, ma muke leka
sulia na faˈamanataˈanga neˈe nau ku kwatea
fuamuˈa.
3 Ma nau ku oga muke saiana sa Jesus Christ
nia gwaungaˈi fafia na ngwae ki taˈifau, ma na
araˈi ki kika gwaungaˈi fafia na ˈafe kira ki, ma
God ka gwaungaˈi fafia sa Jesus Christ.
4 Nia neˈe, diˈia ta ngwae foˈo nama ka alaˈa
ˈania na fatalana God, nia leˈa nia ka lafua na
kifi faˈasia na gwauna, sulia ru neˈeri faˈataˈinia
faˈadoelana sa Jesus Christ neˈe nia gwaungaˈi
fuana.
5 Ma diˈia ta kini neˈe ka foˈo nama ka
alaˈa ˈania na fatalana God, nia leˈa nia ka

ˈafu fafia na gwauna, sulia ru neˈeri faˈataˈinia
faˈadoelana na araˈi nia neˈe gwaungaˈi fuana.
Na kini neˈe noaˈa kasi sasi ˈunaˈeri, nia diˈia
ta kini neˈe kira sufi guguru ana ifuna fuana
faˈaˈekelana.
6 Kaidaˈi nia noaˈa kasi ˈafu fafia na gwauna,
nia diˈia nia sufi guguru ana ifuna. Nia neˈe,
leˈa fuana kini ka alua na ru fuana ˈafuˈa fafia
na gwauna, sulia ru ni ˈekeˈa fuana kini ka sufia
ifuna nama ka sufi guguru ana ifuna.
7 Aia, ma na ngwangwane ki neˈe, noaˈa kasi
ˈafu fafia na gwauda, sulia God saungaˈinida
diˈia niaˈa talana, ma kira ka faˈataˈinia na
ˈinotoˈanga nia. Ma na kini ki, kira ka faˈataˈinia
na ˈinotoˈanga na ngwangwane ki.
8 Duˈungana kaidaˈi God saungaˈinia na ng-
wangwane etaeta, noaˈa laˈu kini neˈe faˈafuta
niaˈa. Ma na kini etaeta, God ka saungaˈinia
faˈasia na nonina na ngwangwane etaeta.
9 Ma God noaˈa kasi saungaˈinia na ngwang-
wane fuana ˈafilana na kini. Bore ma nia ka
saungaˈinia na kini fuana ˈafilana na ngwang-
wane.
10 Nia neˈe, na kini ki kira ka toˈo ana ru fuana
ˈafuˈa fafia na gwauda ˈiri na ˈainsel ki bore kira
ka saiana na kini ki kira fuˈusi doe ana araˈi kira
ki.
11 Bore ma fuakulu ngwae neˈe kulu
faˈamamana ana na Aofia, ngwae ma kini,
kulu ego akulu talakulu kwailiu. Na kini ke ˈafia
na ngwangwane, ma na ngwangwane ke ˈafia
na kini.
12 Sui bore ˈana na kini eta ka leka maˈi faˈasia
nonina na ngwangwane etaeta, ˈi taˈena na kini

neˈe faˈafuta ngwangwane. Aia, ma na ru ki taˈifau leka maˈi faˈasia God.

13 Muke manata basi sulia tae neˈe leˈa. Kamu
ke sai nama ana, noaˈa kasi leˈa neˈe kini ka foˈo
diˈia nia noaˈa kasi ˈafua gwauna.

14 Ma na ngwae ki niniˈa, kulu saiana God
noaˈa ˈiri saungaˈinia na ngwangwane fasi ˈiri
kira ka toˈo ana ifu keta diˈia kini ki. Ma diˈia
na ifuna ngwangwane ka ˈunaˈeri, nia ˈeke liu.

15 Bore ma, diˈia na kini alua naˈa ifu keta,
lisilana leˈa liu. Sulia God kwatea na ifu keta
fuana ˈiri ka ˈafua fafia ˈani gwauna.

16 Aia, diˈia ta ngwae neˈe noaˈa kasi oga alaˈa
fafia na faˈamanataˈanga nau sulia ru neˈe, na
olisiˈanga nau fuana ˈuri: Noaˈa goˈo ta falafala
matamata neˈe kaimili faˈamanata ˈani. Ma sa
tai faˈida neˈe kira faˈamamana ana God saena
maˈe fanoa ki taˈifau, kira sasi logo ˈunaˈeri.

Falafala saga sulia na Fanga Abuˈa

17 Aia, ma sulia na ru nau ku kerekere naˈa
fuamuˈa niniˈari, noaˈa naisi baˈatafe kamu.
Sulia kaidaˈi kaumulu fiku fuana foˈongaˈa, na
abulaˈanga kamu ki taˈa, ma noaˈa kamu kasi
faˈangasingasia goˈo na faˈamamanaˈanga kamu
ki, bore ma kamu faˈangwataˈutaˈu ni lala.

18 Na etana ru nau ku balufi kamu fafia neˈe
ˈuri: Nau ku rongo ana kaidaˈi kamu fiku
ki, kamu tua toˈotoˈo ˈi safitamuˈa, ma muka
olisuˈusuˈu faˈi kamu kwailiu. Ma nau ku sai
leˈa ana ti ru nau ku rongoa nia mamana.

19 Mamana liu, na daroˈa neˈeri faˈataˈi leˈa
ana sa tai faˈida neˈe donga mamana ana God.

20 Aia, ana kaidaˈi kamu leka fiku maˈi fuana
Fanga Abuˈa, noaˈa laˈu na Fanga Abuˈa ma-
mana neˈe kamu ˈania.
21 Osiˈana ta bali amuˈa fanga doe naˈa amuˈa,
ma noaˈa kamu kasi ˈado naˈa faˈinia ngwae
matamata ki. Nia neˈe, ta bali ana ngwae kira
ka fiolo goˈo ˈada, ma ta bali amuˈa ka kwaˈu
leleka muka gwaulilinga naˈa amuˈa.
22 Nia neˈe, ka leˈa fuana muke fanga basi
ˈi luma kamu ki, fasi ˈiri noaˈa kamu kasi
faˈa ˈekeˈa na ngwae neˈe fanga kira ki noaˈa
kasi ˈoro. Osiˈana kaidaˈi kamu fanga doe ˈi
maana na ngwae dalaˈa ki, kamu faˈataˈinia neˈe
noaˈa kamu kasi fuˈusi doe goˈo ana fikutaˈi
ngwae faˈamamana God. Faˈuta, kaumulu fia
nai baˈatafe kamu osiˈana na abulalamuˈa neˈe
ˈunaˈeri? Noaˈa!

Na Fanga Abuˈa
(Matthew 26:26-29; Mark 14:22-25; Luke 22:14-20)

23 Na faˈamanataˈanga sulia na Fanga Abuˈa
neˈe nau ku kwatea fuamuˈa, nau ku ngalia
faˈasia na Aofia ba nia ˈuri: Ana rodo ba kira
ˈolosaea na Aofia sa Jesus fuana malimae nia ki,
nia ka ngalia na beret,
24 ma nia ka baˈatafea God fafia, ma ka ngiia,
ka fata ˈuri, “Nia naˈa ne noniku neˈe nau ku
kwatea fuamuˈa. Muke ˈania fuana manata
ˈanga toˈoku.”
25 Ma buri ˈana kira fanga ka sui, ˈunaˈeri
logo sa Jesus ka ngalia na titiu ana waen, ma
nia ka fata laˈu ˈuri, “Na titiu ana waen neˈe,
nia usulia naˈa na fau alangaˈinga faolu neˈe

God saungaˈinia ˈani ˈabuku. Ana kaidaˈi muke
kwaˈufia, muke manata toˈoku.”✡
26 Nia neˈe, ana kaidaˈi ki taˈifau neˈe kamu
Fanga Abu ˈani beret ˈunaˈeri faˈinia na titiu
ˈunaˈeri, muke fatatalo ˈani na maelana sa Jesus,
ma muka sasi ˈunaˈeri leleka ka dao ana olilana
maˈi sa Jesus.
27 Nia neˈe, diˈia ta ngwae ka ˈania na beret
ana na Aofia, ma ka kwaˈufia na titiu nia, ma
ka sasia falafala taˈa,* nia ka abula taˈa fuana
nonina na Aofia faˈinia na ˈabuna.
28 Nia neˈe, sa tai akulu neˈe oga ka Fanga Abu,
nia ka manata basi sulia na abulalana talana, sui
nia ka fiˈi ˈania na beret ma ka fiˈi kwaˈu ana na
titiu neˈeri.
29 Sulia diˈia nia noaˈa kasi manata basi sulia
na nonina na Aofia ana kaidaˈi nia ˈania na
beret ma ka kwaˈu ana na titiu, nia ngalia
naˈa kwaˈikwaˈinga fuana talana ana kaidaˈi nia
Fanga Abu ˈunaˈeri.
30 Nia neˈe kwate ma ngwae ˈoro ka mataˈi,
ma kika ngwataˈutaˈu, ma ti ngwae kira ka mae
naˈa.
31 Ma diˈia kulu filo kulu talakulu ˈi naˈo, God
noaˈa kasi matalangaˈi kulu.
32 Bore ma na Aofia nia matalangaˈi kulu
ma ka kwatea na kwaˈikwaˈinga ki fuaka ana
kaidaˈi neˈe, fasi ˈiri nia noaˈa kasi matalangaˈi

✡ **11:25** Jeremaea 31:31; Eksodas 24:8 * **11:27** Sa Paul alaˈa sulia falafala taˈa ngwae ˈi Korint ki kira sasia ana ngwae ki. Ngwae faˈamamana toˈoru ki kira faˈalia na ngwae dalaˈa faˈamamana ki ana Fanga Abuˈa (11:21-22). Noaˈa kira ˈiri daroˈia fanga kira aniˈi ki. Ma kira sasi na barangisiˈanga ki ˈi safitana ngwae God ki.

kulu fuana maeˈa faˈinia na ngwae ki saena magalia ana kaidaˈi ke dao maˈi.
33 Nia neˈe, ngwaefuta nau kina, ana kaidaˈi kamu fiku maˈi fuana Fanga Abuˈa, muke tua maˈakwali kamu taˈifau.
34 Ma diˈia ta ngwae ka fiolo, leˈa fuana nia ka fanga basi ˈana ˈi luma nia, sui mala nia ka fiˈi leka ana fikuˈa, ˈasu ˈubani God kata kwatea na kwaˈikwaˈinga fuamuˈa sulia na falafala kamu ki ana kaidaˈi kamu fiku.
Ma, sulia ti ru matamata laˈu, nai baˈa rokisiˈi ana kaidaˈi nai leka maˈi siamuˈa.

12

Na kwateˈa ki faˈasia na Anoˈi ru Abu

1 Aia, ngwaefuta kina, nau ku keresia na alaˈanga fuana olisilana na lidiˈa kamu ki sulia na kwateˈa ki faˈasia na Anoˈi ru Abu. Nau ku oga muke sai leˈa ana kwateˈa ki neˈe Anoˈi ru Abu nia kwatea fuaka.
2 Kamu saiana ˈi naˈona mala neˈe kamu faˈamamana ana sa Jesus, na nunuˈi ru neˈe noaˈa kasi mauri ki, kira talaˈia rora amuˈa.
3 Ma nau ku oga muke saiana diˈia na Anoˈi ru God talaˈia ta ngwae, nia ˈafitaˈi na ngwae neˈeri ka fata kwaiagi ana sa Jesus. Ma ka ˈunaˈeri logo, diˈia na Anoˈi ru Abu kasi talaˈia ta ngwae, nia ˈafitaˈi nia ka saea sa Jesus neˈe na Aofia.
4 Bore ˈana na Anoˈi ru Abu ka kwatea na kwateˈa matamata kwailiu ki, na kwateˈa neˈeri ki ˈita goˈo maˈi taˈifau faˈasia taˈi Anoˈi ru Abu.
5 Sui bore ˈana na raoˈa neˈe na Aofia nia ogaˈi kuke sasiˈi ki niˈi ka matamata kwailiu, taˈi Aofia goˈo neˈe kulu rao fuana.

6 Sui bore ˈana kulu ka saiana sasilana raoˈa
matamata kwailiu ki, taˈi God goˈo neˈe kwaiˈafi
akulu fuana sasilani.

7 Ma na Anoˈi ru Abu ka faˈataˈinia ngasin-
gasiˈanga nia fuakulu taˈifau ˈiri kuke rao fuana
ˈafilaka kwailiu.

8 Ma fuana ti ngwae, na Anoˈi ru Abu kwa-
tea na ngasingasiˈanga fuana alaˈanga ˈania
liatoˈongaˈa. Ma fuana ti ngwae laˈu na Anoˈi
ru Abu ka kwatea na ngasingasiˈanga fuana
alaˈanga ˈani saiˈi ruˈanga.

9 Ma fuana ti ngwae laˈu, na Anoˈi ru Abu
ka kwatea na fitoˈo ˈanga neˈe ngasingasiˈa
liu. Ma fuana ti ngwae laˈu, na Anoˈi ru Abu
ka kwatea na ngasingasiˈanga fuana guralana
ngwae mataˈi ki.

10 Ma fuana ti ngwae laˈu, na Anoˈi ru Abu ka
kwatea na ngasingasiˈanga fuana sasilana ru ni
faˈanadaˈa ki. Ma fuana ti ngwae laˈu, na Anoˈi
ru Abu ka ˈafida fuana alaˈanga ˈani fatalana
God. Ma fuana ti ngwae laˈu, na Anoˈi ru Abu
ka kwatea na ngasingasiˈanga fuana kika lia
saiana ru ki neˈe ˈita maˈi faˈasia na Anoˈi ru
Abu nama ka noaˈa. Ma fuana ti ngwae laˈu,
na Anoˈi ru Abu ka kwatea na ngasingasiˈanga
fuana alaˈanga ˈania alaˈanga matamata neˈe
noaˈa kira kasi saiana ki. Ma fuana ti ngwae laˈu,
na Anoˈi ru Abu ka kwatea na ngasingasiˈanga
fuana na fadalana alaˈanga neˈe kira saeˈe.

11 Sui bore ˈana nia ka kwatea na ngasin-
gasiˈanga matamata ki fuaka taˈifau sulia na
kwaiogai ˈanga nia, ma taˈi Anoˈi ru Abu goˈo
neˈe kwateˈe.

Kulu taˈi noni goˈo neˈe toˈo ana kula ˈoro toˈotoˈo ki

12 Kuluˈa na ngwae neˈe kulu faˈamamana ana
sa Jesus Christ ki, kulu diˈia taˈi noni ana sa Jesus
Christ neˈe toˈo ana kula ˈoro toˈotoˈo ki. Ma sui
bore ˈana nia ka toˈo ana kula ˈoro ki, nia taˈi
noniˈi ru goˈo ˈana.
13 Kuluˈa taˈifau goˈo, na ngwae Jiu ki, ma na
ngwae neˈe noaˈa laˈu Jiu ki, ma na ngwae neˈe
kira rao ˈoˈo ki, ma na ngwae neˈe kira aloge ki,
kulu diˈia taˈi noniˈi ru goˈo, sulia taˈi Anoˈi ru
Abu goˈo neˈe siuabu kia, fasi ˈiri kuke alua taˈi
noniˈi ru. Ma God ka kwatea taˈi Anoˈi ru Abu
goˈo ˈiri ka tua saena maurilaka taˈifau.

14 Na noniˈi ru noaˈa kasi toˈo ana taˈi bali ru
goˈo, bore ma nia toˈo ana kula ˈoro toˈotoˈo ki.
15 Ma diˈia na ˈae ka fata ˈuri, “Nau noaˈa laˈu
ta bali ana noni, sulia nauˈa noaˈa laˈu na lima,”
na ˈae neˈeri ta bali nama ana noni neˈeriˈa.
16 Ma diˈia na alinga ka fata ˈuri, “Nauˈa noaˈa
laˈu ta bali ana noni, sulia nauˈa noaˈa laˈu
na maa,” na alinga neˈe ta bali nama ana noni
neˈeriˈa.
17 Ma diˈia na noniˈi ru taˈifau neˈe na maa
goˈo ˈana, nia kasi bolo fuana rongolana ta ru.
Ma diˈia na noniˈi ru taˈifau neˈe alinga goˈo
ˈana, nia kasi bolo fuana mokoˈa toˈona ta ru.
18 Aia, na nonika leˈa liu, osiˈana kaidaˈi God
saungaˈi kia, nia alua na ru neˈeri ki taˈifau goˈo
ana noni sulia na kwaiogai ˈanga nia.

19 Ma diˈia na noni toˈo ana taˈi kula goˈo ˈana,
nia noaˈa laˈu na noni mamana!
20 Na noni toˈo ana na kula ˈoro ki, bore ma
nia taˈi noni goˈo.

21 Ma duˈungana ˈunaˈeri, na maa ˈafitaˈi ka
fata ˈuri fuana lima, “Lima ˈae, nau kusi ogaˈo
goˈo!” Ma ka ˈunaˈeri logo na gwau noaˈa kasi
bolo fuana alaˈanga ˈuri fuana ˈae, “Nau kusi
ogaˈo goˈo!”
22 Ti ngwae kira manata neˈe ti kula ana noni
niˈi ngwataˈutaˈu. Bore ma, ˈafitaˈi liu kulu ka
mauri diˈia kula neˈeri ki noaˈa faˈasia nonika.
23 Ma ti kula ana noni neˈe kulu saea fasi noaˈa
kasi ˈinotoˈa goˈo, nia neˈe kuke lia leˈa sulida.
Ma ta kula ana noni neˈe lisilana kasi leˈa goˈo,
nia neˈe kuke faˈaruˈufia nama ˈani toro.
24 Ma ti kula ana noni neˈe lisida ka leˈa,
noaˈa kulu kasi bolo fuana faˈaruˈufilada. God
saungaˈi ˈunaˈeri ana nonika, fasi ˈiri kuke
faˈadoea na kula neˈeri ki ˈania nonika neˈe
ngwae ki kira fia kula ˈoˈo ki goˈo ˈana.
25 Nia neˈe, noaˈa goˈo ta daroˈa saena noniˈi
ru, sulia neˈe kula ki taˈifau goˈo kira lia sulida
kwailiu.
26 Ma diˈia ta taˈi kula ana noni nia fii, na
kula ki taˈifau goˈo neˈe kira fii logo faˈinia.
Ka ˈunaˈeri logo, diˈia ta kula ana noniˈi ru
kira tafea, na noniˈi ru taˈifau kira ngalia na
baˈatafeˈa neˈeri.

27 Aia, kaumulu taˈifau goˈo neˈe na nonina sa
Jesus Christ, ma taˈi taˈi ngwaeˈa akulu neˈe ti
kula ana nonina.
28 Ma saena fikutaˈi ngwae God nia kwatea
na raoˈa matamata kwailiu ki fuaka. Etana,
nia kwatea na raoˈa ˈani lifurongoˈanga fuana
ti ngwae. Ma ruana nia ka kwatea raoˈa ana
faˈataloˈa ˈania fatalana God. Ma na uula nia
ka kwatea raoˈa ˈani faˈamanataˈanga. Sui,

nia ka kwatea ngasingasi ˈanga fuana sasilana faˈanadaˈa ki. Sui, nia ka kwatea ngasingasi ˈanga fuana guralana ngwae mataˈi ki. Sui, nia ka kwatea na ngasingasiˈanga fuana kwaiˈafiˈanga. Ma nia ka kwatea logo na ngasingasiˈanga fuana kwaitalaˈiˈanga. Ma nia ka kwatea logo na ngasingasiˈanga fuana alaˈanga ˈani alaˈanga matamata neˈe noaˈa kira kasi sai ani ki.

29 Aia, kulu taˈifau goˈo noaˈa laˈu na ngwae lifurongo ki, ma noaˈa laˈu na ngwae ana faˈataloˈa ˈania fatalana God ki, ma noaˈa laˈu na ngwae faˈamanata ki. Ma noaˈa laˈu ngwae ki taˈifau akulu neˈe toˈo ana ngasingasiˈanga fuana sasilana faˈanadaˈa ki,

30 nama na ngasingasiˈanga fuana guralana ngwae mataˈi ki. Nama noaˈa laˈu kuluˈa taˈifau neˈe toˈo ana ngasingasiˈanga fuana alaˈanga ˈani alaˈanga matamata ki, ma noaˈa laˈu kuluˈa taˈifau neˈe kulu bolo fuana fadalana alaˈanga neˈe kira saeˈe ki.

31 Ma nau ku oga muke oga na kwateˈa ˈinotoˈa ki. Nia neˈe, ana kaidaˈi neˈe, nai baˈa faˈataˈinia naˈa ru neˈe leˈa ka tasa liufia naˈa ru neˈeri ki taˈifau.

13

Alafeˈanga

1 Diˈia nau ku saiana fataˈa ˈani alaˈanga matamata ngwae ki ma na alaˈanga ˈainsel ki logo, bore ma diˈia noaˈa naisi alafe fuana ngwae ki, na alaˈanga nau ki na ru ˈoˈo goˈo ˈana, ma

nia diˈia goˈo ˈana na isiˈa ˈani lingalingaˈi ru neˈe ta ngwae nia ˈuia ta lali salo.
2 Ma diˈia nau ku saiana faˈatalo ˈani fatalana God, ma nau ku toˈo ana na saiˈi ruˈanga ki taˈifau, ma nau ku saiana na ru ago ki taˈifau, ma nau ku toˈo ana na faˈamamanaˈanga neˈe bolo faˈinia na ˈidulana na faˈi ua ki, bore ma diˈia noaˈa naisi alafe fuana ngwae ki, nau na ru ˈoˈo goˈo.
3 Ma diˈia nau ku kwatea na ru nau ki taˈifau fuana ngwae dalaˈa ki, ma nau ku alaˈania na ngwae ki kira ka saungi nau ˈani mafula, bore ma diˈia noaˈa naisi alafe fuana ngwae ki, naisi ngalia goˈo ta kwaiaraˈanga.
4 Na ngwae neˈe alafe fuana ngwae ki, nia mabetau ma ka sasi leˈa fuada. Ma na ngwae neˈe alafe fuana ngwae ki, nia kasi kwaimamagolai ma kasi fata baˈalafe.
5 Ma na abulalana noaˈa kasi taˈa, ma na ngwae ˈunaˈeri noaˈa kasi manata goˈo sulia na ru neˈe nia ogaˈi ki, ma nia kasi saetaˈa ˈaliˈali. Bore ma nia saiana ka rufuanata ana sa tai neˈe kira sasi taˈa fuana.
6 Ma na ngwae neˈe alafe fuana ngwae ki, nia kasi saeleˈa faˈinia na taˈangaˈa, bore ma nia saeleˈa faˈinia na mamanaˈanga.
7 Ma na ngwae neˈe alafe ˈunaˈeri, nia mabetau, ma nia saiana ka uu ngasi ana kaidaˈi ˈafitaˈiˈanga ki taˈifau. Ma ana kaidaˈi ki taˈifau, nia ka faˈamamana ma ka manata ˈuitoˈo ana God.
8 Ma na alafeˈanga ˈunaˈeri nia tuatua firi. Bore ma na kwateˈa ana faˈataloˈa ˈani fatalana God, niˈi ke baˈa sui. Ma na kwateˈa ˈani

alaˈanga matamata ki, niˈi ke baˈa sui logo. Ma
na kwateˈa ˈani saiˈi ruˈa, niˈi ke baˈa sui logo.
9 Sulia na saiˈi ru ˈanga ki ma na alaˈanga
faˈasia God ki, ana kaidaˈi neˈe noaˈa niˈi kasi
aliˈafu ˈua.
10 Bore ma ana kaidaˈi neˈe na ru aliˈafu ke
baˈa dao maˈi, ma na ru neˈe noaˈa kasi aliˈafu
ki kike baˈa sui.
11 Ana kaidaˈi nau ku tiˈitiˈi maˈi, na fatalaku
diˈia goˈo ˈana na ngela tiˈitiˈi, ma na manata-
laku ka diˈia logo na ngela tiˈitiˈi, ma na saiˈi
ruˈa nau, nia diˈia goˈo ˈana na ngela tiˈitiˈi.
Bore ma ana kaidaˈi nau ku doe naˈa, nau ku
faˈasia naˈa abulalana ngela tiˈitiˈi ki.
12 Ka ˈunaˈeri logo fuakulu, ana kaidaˈi neˈe na
saiˈi ru ˈanga kulu ki niˈi aba aba goˈo ˈana, nia
diˈia ta ngwae neˈe lisia na nunuˈi ru rorodoˈa
saena taˈe lialia noaˈa kasi raola. Bore ma, ana
kaidaˈi kuke baˈa lisia na Aofia talana, kuke baˈa
sai leˈa ana ru ki taˈifau, diˈia logo God neˈe sai
leˈa akulu taˈifau.
13 Ana kaidaˈi neˈe na uulu ru ki neˈe teo tari:
na faˈamamanaˈanga, na manata ˈuitoˈo ˈanga,
ma na alafeˈanga. Ma na alafeˈanga naˈa neˈe
tasa ka liufia na ru neˈeri ki taˈifau.

14

Na kwateˈa faˈasia na Anoˈi ru Abu neˈe leˈa ka tasa

1 Muke sasi ngangata ˈuana alafeˈanga fuana
ngwae ki. Ma nia ka leˈa logo fuana sasiˈa ˈuana
na kwateˈa ki faˈasia na Anoˈi ru Abu, tasa naˈa
neˈe ˈuana na kwateˈa fuana faˈarongoa madako
ˈani fatalana God.

2 Ma diˈia ta ngwae ka fata ˈani alaˈanga
matamata neˈe nia noaˈa kasi saiana, God lala
ˈana neˈe nia fata fuana, nia noaˈa kasi fata
fuana ta ngwae, sulia kira kasi saiana tae neˈe
nia saea. Na Anoˈi ru Abu kwatea nia ka alaˈa
sulia na ru ago ki.
3 Bore ma diˈia ta ngwae ka faˈarongoa ˈani
fatalana God, nia fata fuana ngwae ki ˈiri ka
ˈafida, ma fuana radulada, ma gwalelada.

4 Na ngwae neˈe fata ˈani alaˈanga matamata
ki neˈe nia kina, taˈifilia na maurilana talana
goˈo neˈe nia ˈafia. Bore ma na ngwae neˈe
faˈarongoa ˈani fatalana God, nia ˈafia na ngwae
ki taˈifau saena fiku taˈi ngwae.
5 Sui bore ˈana nau ku oga kamuˈa taˈifau goˈo
muke fata ˈani alaˈanga matamata ki neˈe noaˈa
kamu kasi saiana, nau ku oga ka tasa fasi ˈiri
kamu ke saiana faˈarongoa ˈani fatalana God.
Sulia na ngwae neˈe faˈarongoa ˈani fatalana
God, nia ˈinotoˈa ka liufia na ngwae neˈe fata
ˈani alaˈanga matamata ki neˈe nia kina. Ma
diˈia ta ngwae tua fuana fadalana na alaˈanga
neˈe noaˈa nia kasi saiana ki, nia leˈa logo, sulia
kera ke baˈa ˈafia na ngwae faˈamamana ki
taˈifau.
6 Ngwaefuta nau kina, ana kaidaˈi nau ku
leka maˈi siaumulu, diˈia nau ku fata ˈaku ˈani
alaˈanga neˈe noaˈa kulu kasi saiana, noaˈa naisi
kwaiˈafi goˈo amuˈa. Bore ma diˈia nau ku
faˈarongoa ˈania ta ru neˈe God faˈataˈinia fuaku
nama nau ku faˈamanata kamu, tama nau ˈafi
kamuˈa ka doe.
7 Aia, na faˈabolotaˈilana neˈe ˈuri na tala ˈau

ni ufilana. Diˈia ta ngwae neˈe noaˈa kasi saiana
ufilana, na ngwae ki noaˈa kira kasi saiana na
lingalinga ˈi ru tae neˈe nia ufia.
8 Ka ˈunaˈeri logo, diˈia ta ngwae ana fuani
oro ka ufia na bungu fuana ganilana maˈi na
ngwae ki fuana fuˈanga, ma na lingana bungu
neˈeri noaˈa kasi madako, noaˈa kira kasi leka
goˈo maˈi.
9 Ka ˈunaˈeri logo ana kamuˈa, sulia diˈia
kamu fata ˈani alaˈanga neˈe noaˈa ta ngwae kasi
saiana, na alaˈanga kamu ki kasi fulia goˈo ta ru.
10 Na alaˈanga oro liu ki teo saena magalia
neˈe, ma na alaˈanga neˈeri ki taˈifau goˈo kira
toˈo ana fadalani.
11 Bore ma, diˈia ta ngwae ka alaˈa faˈi nau,
ma noaˈa nau kusi saiana na alaˈanga nia, nia
ˈafitaˈi liu keroˈo ka sai amiroˈo kwailiu.
12 Osiˈana neˈe kamu oga liua muke toˈo ana
kwateˈa faˈasia na Anoˈi ru Abu ki, leˈa fuana
muke sasi ˈuana na kwateˈa neˈe saiana ka
faˈangasingasia na faˈamamanaˈanga ngwae ki.

13 Kaidaˈi ta ngwae ka fata ˈania alaˈanga
matamata ki neˈe nia kina, nia ke foˈosia nama
God ˈiri nia ka kwatea na ngasingasiˈanga fuana
fadalana tae neˈe nia saea.
14 Sulia diˈia nau ku foˈo ˈani alaˈanga mata-
mata ki neˈe nau ku kina, na mangoku neˈe foˈo,
ma na manatalaku noaˈa kasi foˈo goˈo.
15 Nia neˈe, nai baˈa foˈo ˈani mangoku, ma
nai baˈa foˈo logo ˈani manatalaku. Ma nai baˈa
ngu ˈani mangoku, ma nai baˈa ngu logo ˈani
manatalaku.
16 Ana kaidaˈi kamu fiku fuana foˈongaˈa, diˈia

kamu baˈatafea God ˈani mangomuˈa goˈo, ta
ngwae noaˈa kasi saiana na alaˈanga kamu,
ma ˈafitaˈi nia ka saea “ˈIu ke ˈunaˈeri” ˈuana
faˈataˈilana nia alafafia tae ki neˈe kamu saea.
17 Ma sui bore ˈana na foˈongaˈa kamu ˈuana
baˈatafelana God ka leˈa, noaˈa kamu kasi ˈafia
goˈo ta ngwae.
18 Nau ku baˈatafea God sulia nau ku fata ˈani
alaˈanga matamata ki neˈe nau kusi saiana, ma
nau ku sasi ˈunaˈeri ana kaidaˈi ˈoro ka liufi
kamu taˈifau.
19 Ma sui bore ˈana ka ˈunaˈeri, ana kaidaˈi
nau ku tua fiku faˈinia na ngwae ki fuana
foˈongaˈa, nau ku oga nau ku saea goˈo lima
maˈe fataˈa ki neˈe madako ma kira ka sa-
iana, faˈasia saelana 10,000 maˈe fataˈa ki ˈani
alaˈanga neˈe noaˈa kira kasi saiana.
20 Aia, ngwaefuta nau kina, muke tua diˈia ta
kala ngela neˈe nia kina fuli ruˈa taˈa. Bore ma,
noaˈa kasi leˈa fuana na manatalamuˈa ka diˈia
na manatalana kala ngela ki. Nia leˈa fuana na
manatalamuˈa ka diˈia na ngwae ˈaˈana ki.
21 Sulia na Aofia ba saea saena na Kerekereˈa
Abu ka ˈuri,
“Nau kui baˈa kwatea kwau ti ngwae kwaita
siana ngwae nau ki, fasi ˈiri kira ke fata
fuada ˈani alaˈanga matamata ki.
Ma sui bore ˈana nau ku sasi ˈunaˈeri, na ngwae
nau ki, kasi oga goˈo fafarongolaku.”

22 Nia neˈe, kulu sai naˈa ana, God kwatea
na kwateˈa ˈani alaˈanga matamata ki ˈiri sa
tai faˈida neˈe noaˈa kira kasi faˈamamana,
kira ka saiana God neˈe talaˈia na ngwae neˈe

alaˈa. Ma kwateˈa ˈani faˈarongoˈa ˈani fatalana God, God kwatea ˈiri ka radua ngwae neˈe kira faˈamamana taˈifau naˈa ki.
23 Nia neˈe, ana kaidaˈi ngwae faˈamamana ki kira fiku fuana foˈongaˈa, ma kira ka fata ˈani alaˈanga matamata ki neˈe noaˈa kira kasi saiana, ma diˈia ti ngwae abu faˈamamana kira ruˈu maˈi ˈi neˈe, ma noaˈa kira kasi saiana na alaˈanga kamu ki, kike baˈa fia fasi kamu boleboleˈa.
24 Bore ma diˈia na ngwae ki taˈifau neˈe kira fiku faˈarongo ˈani fatalana God, ma ta ngwae abu faˈamamana ka ruˈu maˈi, nia ke baˈa saiana nia toˈo ana taˈangaˈa ki. Ma sulia na tae neˈe nia rongoa, nia ka saiana logo neˈe God ke baˈa matalangaˈinia,
25 ma nia ke baˈa faˈataˈinia na manataˈanga ago nia ki, ma ka abula faˈasia na ru neˈeri ki, ma nia ka bobo uruuru ˈuana foˈosilana God, ma ka fata ˈuri, “Mamana liu, God tua faˈi kamu.”

Na foˈongaˈa leˈa

26 Ngwaefuta nau kina, ana kaidaˈi neˈe kamu fiku maˈi fuana foˈongaˈa, muke sasi ˈuri: Taˈi ngwae ka ngu baˈatafea God, ma ta ngwae laˈu ke faˈamanata, ma ta ngwae laˈu ke faˈarongo ˈani ru neˈe God faˈataˈinia fuana, ma ta ngwae laˈu ke fata ˈani alaˈanga neˈe noaˈa nia kasi saiana, ma ta ngwae logo ke fada na alaˈanga neˈeri. Aia, na ru kira sasia ki taˈifau goˈo neˈe ru fuana kwaiˈafilana na ngwae faˈamamana ki taˈifau.
27 Ma diˈia ti ngwae kira fata ˈani alaˈanga matamata ki neˈe noaˈa kira kasi saiana,

ˈunaˈeri bolo faˈinia ro ngwae goˈo nama ta uulu
ngwae neˈe kike alaˈa. Ma kira ka alaˈa ana
kaidaˈi matamata ki. Ma ta ngwae ke fada nama
na alaˈanga neˈeri ki.
28 Ma diˈia noaˈa ta ngwae kasi saiana fadalana
na alaˈanga neˈeri ki, ˈirai noaˈa ta ngwae kasi
fata ˈani alaˈanga matamata neˈe noaˈa kira kasi
saiana ki. Na ngwae neˈe kira saiana alaˈanga
ˈunaˈeri ki, kike aroaro goˈo ˈada, ma kike alaˈa
goˈo ada saena manatada faˈinia God.
29 Ka ˈunaˈeri logo, na ngwae neˈe kira
faˈarongo ˈania fatalana God ki, nia bolo fuana
ro ngwae nama ta uulu ngwae goˈo neˈe kike
alaˈa. Ma na ngwae ki taˈifau kira ka fafarongo
leˈa sulia.
30 Bore ma diˈia ta ngwae fata ˈani fatalana
God, ma ta ngwae laˈu neˈe tua ˈi neˈeri, ma
God ka faˈataˈinia ta ru fuana, nia leˈa fuana ta
ngwae neˈe ka eta fata ka noto ˈana, sui mala ka
kwate ngwae baera ka alaˈa.
31 ˈUnaˈeri neˈe ngwae ki taˈifau neˈe kira fata
ˈania fatalana God kike kwatea masikwaˈanga
fuada taˈifau fuana fataˈa. Muke sasi ˈunaˈeri
ˈiri muke faˈamanata kamu kwailiu faˈinia radu-
lamuˈa.
32 Ma ta ngwae neˈe faˈarongo ˈania na fata-
lana God, nia ka dau fafia alaˈanga nia.
33 Sulia God nia oga kuke sasi saoraˈi ana ru
ki, ma kulu ka tua ˈani aroaroˈanga.

Na falafala ana foˈongaˈa fuana ngwae ki
taˈifau neˈe kira faˈamamana ana fanoa ki
taˈifau
34 nia ˈuri: Ana kaidaˈi kamu fiku fuana
foˈongaˈa, noaˈa kamu kasi alaˈania na kini ki

kira ka fata, bore ma kira ka tua aroaro goˈo
ˈada. Nia diˈia na taki kami ngwae Jiu ki saea,
neˈe kini ki kira ka roˈosulia na fatalana araˈi
kira ki.
35 Diˈia ta kini oga saefilolana ta ru, nia ka
saefiloa araˈi nia ana kaidaˈi kera tua ˈi luma
kera, osiˈana ru ni ˈekeˈa fuana na kini ka fata
ana kaidaˈi ngwae ki kira fiku fuana foˈongaˈa.
36 ˈUri ma kamu ngwae Korint ki kamu fia
fasi kamu talingaˈi liu naˈa? Na fatalana God
noaˈa kasi ˈita maˈi faˈasi kamu. Ma noaˈa laˈu
taˈifili kamu goˈo neˈe God kwatea na fatalana
fuamuˈa.
37 Ma diˈia ta ngwae amuˈa ka fia nia toˈo
ana na kwateˈa faˈasia na Anoˈi ru Abu, nama
nia ta ngwae fuana faˈarongoˈa ˈania fatalana
God, leˈa fuana nia ka saiana nau ku keresia na
alaˈanga totongaˈi na Aofia.
38 Ma diˈia na ngwae ˈunaˈeri noaˈa kasi
roˈosulia ru neˈe ki, ˈirai noaˈa kamu kasi
fafarongoa na tae neˈe nia saea.
39 Nia neˈe, ngwaefuta nau kina, leˈa fuana
muke sasi ˈuana faˈarongoa ˈani fatalana God.
Ma noaˈa kamu kasi luia na ngwae neˈe kira oga
fataˈa ˈani alaˈanga matamata neˈe noaˈa kira
kasi saiana.
40 Ma nia leˈa fuana na foˈongaˈa kamu ka
saoraˈi faˈinia na aroaroˈanga.

15

Na tataˈelana sa Jesus Christ faˈasia na maeˈa

1 Aia, ngwaefuta nau kina, ana kaidaˈi neˈe,
nau ku oga muke manata toˈona na Faˈarongoˈa

Leˈa ba nau ku faˈarongo ˈani fuamuˈa ma muke uu ngasi ana.
2 Diˈia na faˈamamanaˈanga kamu ngasi ana Faˈarongoˈa Leˈa niniˈa nau ku faˈarongo ˈania fuamuˈa, muke toˈo ana mauriˈa firi. Bore ma diˈia kamu kasi dau ngasi ana Faˈarongoˈa Leˈa neˈeri, ˈirai na faˈamamanaˈanga kamu ru ˈoˈo goˈo ˈana.
3 Nau ku faˈamanata naˈa ˈani fuamuˈa, na ru doe ka tasa liu neˈe kira faˈamanata nau ˈani ki neˈe ˈuri:
Sa Jesus Christ nia mae naˈa fuana lafulana na abula taˈangaˈa kia ki, diˈia ba na Kerekereˈa Abu ba saea.
4 Ma kira kwaiatoa niaˈa, ma God ka taˈe nia ˈuana mauriˈa ana uula asoa, diˈia na Kerekereˈa Abu ba saea.
5 Ma nia ka faˈataˈi fuana sa Peter, ma sui fuana akwala ma ro ngwae lifurongo ki.
6 Sui ana taˈi kaidaˈi laˈu, nia ka faˈataˈi fuana ˈorolana 500 fafarongo nia ki.
Ma ˈorolada kika mauri goˈo ˈada ˈua saena magalia neˈe, bore ˈana ta bali ada kira mae naˈa.
7 Sui, nia ka faˈataˈi fuana sa James, ma ˈi buri ˈana nia ka faˈataˈi laˈu fuana na ngwae ni lifurongo ki taˈifau.

8 Ma ˈi buri, nia ka faˈataˈi logo fuaku neˈe nau ku diˈia ta ngela neˈe nia futa ana kaidaˈi rora.
9 Osiˈana nauˈa noaˈa laˈu ta ngwae talingaˈi liu ana ngwae lifurongo ki, ma noaˈa naisi bolo fuana saelaku ˈania na lifurongo, sulia nau ku faˈakaisia naˈa na ngwae faˈamamana God ki.

10 Ma sui bore ˈana nau ku ˈunaˈeri, nau naˈa neˈe ta ngwae lifurongo, sulia God neˈe
fili nau sulia na kwaiˈofeˈanga nia. Ma na
kwaiˈofeˈanga nia noaˈa nia ˈiri manisuiˈa ana,
sulia nau ku rao ngasi ka tasa liufia na lifurongo
matamata ki. Aia, noaˈa laˈu nauˈa talaku neˈe
nau ku rao, osiˈana God kwaiˈofe aku, ma ka ˈafi
nau fasi ˈiri nau ku rao fuana.
11 Ma kami ngwae lifurongo ki taˈifau, mika
faˈarongo ˈani taˈi Faˈarongoˈa Leˈa goˈo. Ma
nia neˈe na ru neˈe kamu faˈamamana naˈa ana.

Sulia na tataˈelaka faˈasia maeˈa

12 Aia, kami ka faˈamanata kamu ˈania neˈe
God taˈea naˈa sa Jesus Christ faˈasia na maeˈa.
Ma faˈuta neˈe ti ai amuˈa ka saea God noaˈa kasi
baˈa taˈea laˈu na ngwae neˈe mae naˈa ki?
13 Diˈia nia ˈafitaˈi God ka taˈea na ngwae neˈe
kira mae ki, ˈirai sa Jesus Christ logo noaˈa kasi
tataˈe naˈa.
14 Ma diˈia sa Jesus Christ noaˈa
kasi tataˈe naˈa faˈasia na maeˈa, na
faˈamanataˈanga kaimili nia ru ˈoˈo goˈo, ma na
faˈamamanaˈanga kamu ru ˈoˈo logo.
15 Ma noaˈa laˈu na ru neˈeri goˈo ˈana, sulia
diˈia sa Jesus Christ noaˈa kasi tataˈe naˈa, na
alaˈanga kaimili sulia God nia ˈoso goˈo ˈana,
sulia kami faˈarongo ˈania neˈe God taˈea sa
Jesus Christ faˈasia na maeˈa. Bore ma diˈia God
kasi taˈea na ngwae neˈe kira mae ki, nia noaˈa
kasi taˈea logo sa Jesus Christ.
16 Sulia diˈia noaˈa nia kasi talangwaraˈu
fuana ngwae mae ki kira ka tataˈe laˈu, tama

sa Jesus Christ noaˈa kasi tataˈe logo faˈasia na maeˈa naˈa.
17 Ma diˈia God kasi taˈea sa Jesus Christ, tama
faˈamamanaˈanga kaumulu ru ˈoˈo, ma muke
baˈa ngalia naˈa kwaˈikwaˈinga sulia na abula
taˈangaˈa kamu ki.
18 Ma ka ˈunaˈeri logo, na ngwae neˈe kira
faˈamamana ana sa Jesus Christ ma kira ka mae
naˈa, kira kasi toˈo ana mauriˈa firi.
19 Ma diˈia na ru leˈa ki ana sa Jesus Christ tua
akulu ana kaidaˈi kulu tua goˈo saena magalia
neˈe ma noaˈa laˈu ˈi langi, kulu bolo fuana kuke
kwaimanatai ka tasa liufia ngwae ki taˈifau.

20 Bore ma kulu sai leˈa ana God taˈea mamana
naˈa sa Jesus Christ faˈasia na maeˈa. Nia neˈe,
kulu ka sai logo ana God ke baˈa taˈe kia neˈe
kuka faˈamamana kaidaˈi kulu mae.
21 Na ngwae ki taˈifau kira mae, osiˈana na taˈi
ngwae sa Adam. Ma ka ˈunaˈeri logo, God ke
baˈa taˈe kulu osiˈana taˈi ngwae sa Christ.
22 Na ngwae ki taˈifau kira mae, osiˈana kulu
ana kwalafa sa Adam neˈe na ngwae etaeta. Ma
ka ˈunaˈeri logo, God ke baˈa taˈe kulu taˈifau
ˈuana mauriˈa, osiˈana kulu tua ratai ana sa
Jesus Christ.
23 God taˈea sa Christ ˈi naˈo. Ma kuluˈa na
ngwae sa Christ ki, God ke baˈa taˈe kulu ana
kaidaˈi sa Jesus Christ ke oli maˈi.
24 Ma buri ˈana, faˈi asoa ˈisi ke dao maˈi.
Sa Jesus Christ ke baˈa malangisia na malimae
nia ki neˈe kira ˈinotoˈa, ma kira ka toˈo ana
ngasingasi ˈanga, ma nia ke baˈa kwatea naˈa
ˈInotoˈanga nia fuana Maˈa nia God.

25 Sulia sa Jesus Christ ke ˈinotoˈa leleka ka
dao ana kaidaˈi God ke liufia na malimae sa
Jesus Christ ki taˈifau, ma ka aluda fuana kika
kwairoˈoi ana sa Jesus Christ.
26 Ma na malimae ˈisi neˈe God ke malangisia
naˈa neˈe maeˈa.
27 Sulia na Kerekereˈa Abu ba saea, “God ka
alua naˈa ru ki taˈifau olofana ngasingasiˈanga
nia.” Bore ma kulu saiana God kasi alu nia
talana ˈi olofana ngasingasiˈanga sa Jesus Christ,
sulia God alua naˈa ru ki taˈifau ˈi olofana
ngasingasiˈanga sa Jesus Christ.
28 Ma ˈi buri ˈana ru ki taˈifau tua naˈa ˈi
olofana ˈinotoˈanga sa Christ na Ngela God, niaˈa
talana logo ke baˈa alu nia talana olofana God
neˈe alua naˈa ru ki taˈifau ˈi olofana sa Christ.
Ma ana kaidaˈi neˈeri, God ke baˈa ˈinotoˈa fafia
ru ki taˈifau.
29 Aia, ti ngwae kira siuabu fuana na ngwae
neˈe kira mae naˈa ki. Kira siuabu ˈunaˈeri, sulia
kira sai leˈa ana God ke baˈa taˈea naˈa ngwae
neˈe kira mae ki. Diˈia God kasi totolia taˈelana
na ngwae neˈe kira mae ki, faˈuta neˈe kira ka
siuabu ˈunaˈeri?
30 Aia, ma kaimili lifurongo ki logo, sui bore
ˈana ru ˈoro ki ka sasi fuana saungilaimili, kami
fatataloˈania sa Christ. Diˈia noaˈa kami kasi
saiana God ke baˈa taˈe kia, ˈafitaˈi kami ka
maˈudi fuana sasilana na raoˈa neˈeri.
31 Ngwaefuta nau kina ˈae, nia mamana liu,
ana faˈi asoa ki taˈifau goˈo, ru ki sasi fuana
saungilaku. Nia mamana liu logo, nau ku saeleˈa
sulia na faˈamamanaˈanga kamu ki ana sa Jesus
Christ na Aofia kia.
32 Nau ku dao toˈona ˈafitaˈiˈanga doe liu ˈi

ne'e 'i Efesus, sulia na malimae nau ki kira di'ia
kui kwasi ki, ma kira ka oga saungilaku. Di'ia
nau kusi fito'o ana God ne'e ta'ea ngwae ki
fa'asia na mae'a, noa'a nau kusi ma'udi go'o
fuana dao'a to'ona 'afita'i'anga 'una'eri. Ma
di'ia God kasi ta'ea ngwae ki fa'asia na mae'a,
le'a fuakulu kuke ro'o sulia na ala'anga ba 'uri,
"Kuke fanga doe, ma kuke kwau doe na'a 'akulu,
sulia noa'a kasi tau kuke ba'a mae."

33 Aia, noa'a kamu kasi fa'amamana ana ru
'oso'oso ki. Di'ia kamu leka fiku fa'inia na
ngwae ta'a ki, kamu ke di'ida logo.
34 Muke manata saga, ma muke abula fa'asia
na abula ta'anga'a kamu ki. Sulia nau ku saiana
ti ai amu'a noa'a kira kasi sai 'ua ana God, muke
'eke osi'ana ru ne'eri.

Na nonika ke ba'a faolu ana kaida'i God ke ta'e kulu

35 Aia, sali ta ngwae saefiloa ka 'uri, "'Uri ma
God ka ta'e fa'uta ana ngwae mae? Ma na noni
ru fa'uta ne'e kike ba'a to'o ana?"
36 Aia, na olisi'anga nau 'uri: Na saefilo'a ne'e
bolebole'a liu. Manata sulia na maga ru ne'e
'oko fasia. 'Oko 'ili fafia, ma buri 'ana na maga
ru ka masubu ma'i. Ma na kwaiatolana noni'i
ru ne'e 'una'eri logo.
37 Ma na ru ne'e 'oko fasia ne'e nia na maga
ru nama 'ana. Sali magana ta koli nama ta ru
lala 'ana, bore ma kulu sai le'a ana ne'e nia 'iri
alua 'ua ta noni'i 'ai mamana.
38 Bore ma kaida'i nia bulao, God ka fi'i kwatea
maga ru ne'eri ka to'o ana noni'i ru nia oga. Ma

God ka oga fuana ˈai toˈotoˈo ki ka saka maˈi faˈasi maga ru toˈotoˈo ki.

39 Ma ka ˈunaˈeri logo ana noni ki neˈe God saungaˈinida, sulia kira noaˈa kasi bolo taˈifau. Na ngwae ki, ma na gwata ki, ma na noˈo ki, ma na iˈa ki, nonida matamata kwailiu taˈifau goˈo.

40 Ma God ka saungaˈinia na ru ˈoro ki saena magalia neˈe ma na mamanga logo. Ma na ru neˈeri ki, nia saungaˈinida kika lia leˈa taˈifau goˈo. Ma ru nia saungaˈinida ana mamanga, kira toˈo ana kwangaˈa matamata faˈasia na ru ki saena magalia neˈe.

41 Sulia na sina toˈo logo ana kwangaˈa nia talana, ma na madamo ka toˈo logo ana ta kwangaˈa. Ma na bulubulu ki ka toˈo ana kwangaˈa kira ka matamata logo ˈana.

42 Ma ka ˈunaˈeri logo ana kaidaˈi God ke baˈa taˈea na ngwae neˈe kira mae ki. Ana kaidaˈi ta ngwae ka mae, kira kwaiatoa naˈa nonina, ma nia ke baˈa fura. Ma ana kaidaˈi God ke baˈa taˈea, na noni faolu nia ke tua tua firi.

43 Ma ana kaidaˈi kira kwaiatoa ta noni saena ano, nia noaˈa kasi lia leˈa ma kasi ngasingasiˈa. Bore ma ana kaidaˈi God ke baˈa taˈea, nia ke rokisi fasi ˈiri na noni neˈe ke lia leˈa ma ke ngasingasiˈa.

44 Ma na nonika neˈe kira alua saena ano, nia naˈa neˈe noni ana magalia neˈe. Ma kaidaˈi God ke baˈa taˈe kulu, kuke baˈa toˈo ana noni faolu ki neˈe totolia fuana tuaˈa ˈi langi. Sulia diˈia kulu ka toˈo ana nonika neˈe totolia fuana tuaˈa saena magalia, kuke baˈa toˈo logo ana nonika neˈe totolia fuana tuaˈa ˈi langi.

45 Sulia na Kerekereˈa Abu ba fata ˈuri, “God
eta saungaˈinia na ngwae mauri neˈe satana sa
Adam.” Aia, ma sa Christ neˈe kulu saea ˈani
“Adam ˈisi,” nia naˈa neˈe Anoˈi ru neˈe kwatea
na mauriˈa faolu.
46 Na noni faolu noaˈa kasi eta leka maˈi, sulia
kulu mauri ˈua saena magalia sui mala kulu ka
fiˈi mauri ˈi langi.
47 ˈUnaˈeri, na etana Adam, God saungaˈinia
ˈani na ano saena magalia. Ma na ruana Adam,
ka leka maˈi faˈasia ˈi langi.
48 Ma na ngwae neˈe kira tua saena magalia
ki, kira toˈo ana noni neˈe diˈia sa Adam ba
God saungaˈinia ˈani ano saena magalia. Ma na
ngwae neˈe kira tua ˈi langi ki, kira toˈo ana noni
neˈe diˈia sa Christ neˈe nia leka maˈi faˈasia ˈi
langi.
49 Ana kaidaˈi neˈe, na nonika diˈia na nonina
sa Adam ba God saungaˈinia ˈani ano. Bore ma,
na noni faolu kia ki ke baˈa diˈia na nonina sa
Christ neˈe nia leka maˈi faˈasia ˈi langi.
50 Aia, ngwaefuta nau kina ˈae, nonika neˈe
toˈo ana fasi faˈinia ˈabu saena magalia neˈe,
ma nia noaˈa kasi totolia fuana ruˈungaˈa saena
ˈInotoˈanga God. Ma na nonika neˈe saiana
maeˈa, nia ˈafitaˈi ka toˈo ana mauriˈa firi.
51 Aia, muke fafarongo basi fuana na alaˈanga
nau, sulia nau ku faˈarongo ˈani ru ago. Ti
ngwae neˈe kira faˈamamana, noaˈa kira kasi
baˈa mae. Bore ma God ke baˈa rokisi kulu
taˈifau.
52 Ma ru neˈe ke baˈa fuli ˈaliˈali goˈo, diˈia
na maˈafu kila kwangaˈanga ana maana ngwae.
Ana kaidaˈi God ke ufia na bungu ka angi ana faˈi

asoa ˈisi fuana magalia neˈe, sui nia fiˈi taˈea na
ngwae faˈamamana neˈe kira mae taˈifau naˈa,
ma noaˈa kira kasi mae laˈu. Ma ti ngwae akulu
neˈe noaˈa kasi mae ˈua, God ke baˈa rokisi kulu
fasi ˈiri kuke toˈo ana noniˈi ru faolu ki.
53 Ma na nonika neˈe saiana maeˈa, God ke
baˈa rokisia fasi ˈiri ke maumauri firi.
54 Ana kaidaˈi God rokisia na nonika ˈunaˈeri
ma noaˈa kulu kasi mae laˈu. Ma nia ka
faˈamamana na Kerekereˈa Abu ba saea,
"God liufia naˈa maeˈa, ma na maeˈa ka funu
naˈa!✡
55 Na maeˈa noaˈa kasi liufia naˈa.
Ma ka ˈafitaˈi naˈa fuana maeˈa ka kwatea na
nonifiiˈa."✡

56 Fulingana tae neˈe ngwae ki kira ka mae
osiˈana kira fulia na taˈangaˈa ki. Ma kika toˈo
ana taˈangaˈa sulia kira aburongo ana taki God
ki.
57 Aia, kulu baˈatafea God, sulia na Aofia kia sa
Jesus Christ neˈe faˈamauri kia faˈasia maeˈa.
58 Nia neˈe, ngwaefuta leˈa nau kina ˈae, muke
faˈangasia na faˈamamanaˈanga kamu ki ana sa
Christ. Ma muke uu ngasi ana na raoˈa kamu ki
fuana na Aofia, sulia kaumulu saiana raoˈa kamu
ki fuana na Aofia noaˈa kasi ˈoˈo.

16

Na mani fuana kwaiˈafiˈanga ana ngwae ˈi Judea

1 Aia, nau ku olisia naˈa kerekereˈa kamu ki
sulia na mani ba kamu ukua fuana kwaiˈafilana

✡ **15:54** Aesea 25:8 ✡ **15:55** Hosea 13:14

na ngwae faˈamamana ki ba kira tua ˈi Judea.
Nau ku oga muke sasia na tae neˈe nau ku saea
logo fuana ngwae faˈamamana ki saena abaˈi
kula ˈi Galesia.
2 Ana Sande ki taˈifau, nia leˈa fuana taˈi taˈi
ngwaeˈa amuˈa ka sasi akaˈu ana tae neˈe nia ke
baˈa kwatea, ka bolo faˈinia tae neˈe nia saiana
ka ngalia ana raoˈa nia, ma nia ka gonia leleka
nau ku dao. Diˈia kaumulu sasi ˈunaˈeri, ana
kaidaˈi nau ku dao maˈi siaumulu, noaˈa kamu
kasi ukua laˈu ti mani, sulia kamu sasi akaˈu
taˈifau naˈa.
3 Sui, ana kaidaˈi nau ku dao kwau, kamu ke
filia ti ngwae ka ngali kwateˈa kamu ˈuana ˈi
Jerusalem. Ma nai baˈa kerekere fuana na ngwae
faˈinaˈonaˈo ki ana fikutaˈi ngwae faˈamamana
ki ˈi Jerusalem sulia na ngwae ba kamu filida
ki kika ngalia na kwateˈa kamu ki. Sui, kira ke
ngali kerekereˈa nau faˈinia kwateˈa kamu ma
ka leka.
4 Ma diˈia kaumulu oga nai leka logo faˈinida
ˈuana ˈi Jerusalem, tama kulu ke fiku lekaˈa
ˈakulu.

Lekaˈa sa Paul

5 Nai baˈa leka siaumulu ˈi Korint ana kaidaˈi
nau ku liu ana abaˈi kula ˈi Masedonia, osiˈana
nau ku manata sulia nai baˈa leka basi ˈuana ˈi
Masedonia.
6 Ma ana kaidaˈi nau ku tua naˈa neˈeri faˈi
kamu, nai baˈa tua faˈi kamu sulia ti madamo,
ma nau ku tua faˈi kamu taka leleka ka dao ana
kaidaˈi neˈe unuˈi gwariˈa ka sui. Ma ana kaidaˈi
nau ku liu daofaˈi liu, nia leˈa liu fuana muke
kwaiˈafi aku ana lekaˈa nau ˈuana ˈi faˈi neˈe
nai baˈa leka ˈuana.

7 Noaˈa nau kusi oga goˈo ˈaku daoˈa toˈomuˈa
sulia kaidaˈi tiˈitiˈi goˈo. Ma nau ku oga nau ku
tua ka taˈi tau mala faˈi kamu, diˈia na Aofia
alaˈania.
8 Nau ku manata nai baˈa tua ˈi neˈe ˈi
Efesus leleka ka dao ana faˈi asoa kira saea ˈani
Pentekos, sui mala nau ku fiˈi leka.
9 Sui bore ˈana na ngwae ˈoro neˈe malimaeˈa
ana Faˈarongoˈa Leˈa, kira tua logo ˈi neˈe, nai
baˈa tua ˈi neˈe, osiˈana nia talangwaraˈu fuana
nau ku sasia na raoˈa doe fuana na Aofia niniˈari.
10 Kaidaˈi sa Timoti dao kwau siaumulu, muke
sasi leˈa fuana, sulia nia neˈe ngwae rao na Aofia
diˈia logo nauˈa.
11 Noaˈa kamu kasi manata tiˈitiˈi ˈana sa
Timoti. Ma ana kaidaˈi nia ka daofaˈi liu ana
lekaˈa nia, muke ˈafia, ma muke faˈataˈinia na
alafeˈanga kamu fuana, fasi ˈiri nia ka bolo
fuana oliˈa maˈi ˈi neˈe siaku. Sulia nau ku
kwaikwaimasi ana sa Timoti faˈinia ti ngwae
logo neˈe kira faˈamamana.
12 Aia, sa Apolos na ngwae asina kia, nau ku
amasi nia ka dao toˈomuˈa faˈinia ti ngwae asina
akulu neˈe kira dao kwau siaumulu. Bore ma
nia manata fasi nia kasi leˈa fuana lekaˈa kwau
siaumulu ana kaidaˈi neˈe. Ana ta kaidaˈi laˈu,
diˈia nia talangwaraˈu fuana, nia ka fiˈi leka
kwau siaumulu.

Na alaˈanga ˈisi ki

13 Aia, muke lialia, ma muke uu ngasi ana
faˈamamanaˈanga kamu ki. Ma muke falataliˈa,
ma muke uu ngasi.
14 Ma ana ru ki taˈifau neˈe kamu sasiˈi, muke
faˈataˈinia na alafeˈanga kamu ki.

15 Aia, kaumulu saiana na ngwae etaeta neˈe
faˈamamana ˈi safitamulu ˈi Gris, nia neˈe sa
Stafanas faˈinia tuaˈa nia. Kira rao ngasingasiˈa
taˈifau fuana kwaiˈafilana ngwae God ki. Ngwae
asina nau ki, nau ku amasi kamu,
16 fasi ˈiri muke roˈosulia fatalana ngwae diˈia
sa Stafanas, ma na tuaˈa nia faˈinia ti ngwae laˈu
neˈe kira rao faˈinida.
17 Nau ku saeleˈa liu sulia na daolana sa
Stafanas, ma sa Fotunatus, ma sa Akaikus, sulia
kira tua faˈi nau taˈifau, sui bore ˈana kamu kasi
totolia tuaˈa faˈi nau.
18 Kira faˈasaeleˈa nau diˈia logo kira
faˈasaeleˈa kamu. Muke faˈataˈinia na fuˈusi
doeˈanga kamu ki fuana ngwae ˈunaˈeri ki.

19 Aia, na ngwae faˈamamana ki saena abaˈi
kula ˈi Asia, kira kwatea kwau na fata leˈaleˈa
ˈanga kira ki fuamuˈa. Ma sa Akuila ma ˈi Prisila
faˈinia sa tai faˈida neˈe kira fiku saena luma
kira fuana foˈongaˈa, kira taˈifau goˈo neˈe kira
kwatea logo kwau fata leˈaleˈa ˈanga kira ki
fuamuˈa.
20 Ma na ngwae neˈe kira faˈamamana ki
taˈifau neˈe kira tua ˈi neˈe, kira logo neˈe kira
kwatea alaˈanga leˈa leˈa kira ki fuamuˈa.

Aia, ma kamuˈa taˈifau goˈo muke faˈataˈinia
alafeˈanga kamu ki fuamuˈa kwailiu, ana kaidaˈi
muke lisi kamu ki.
21 Aia, alaˈanga leˈaleˈa nau fuamuˈa niniˈa,
nauˈa sa Paul talaku, nau ku keresia kwau naˈa
ˈani limaku.
22 Ma diˈia ta ngwae noaˈa kasi alafe fuana na
Aofia, nau ku oga God ka kwatea kwaˈikwaˈinga
fuana.

Ma nau ku oga liu fasi na Aofia sa Jesus ke oli
na'a ma'i.
23 Nau ku oga na Aofia kia sa Jesus ka kwai'ofe
amu'a.
24 Ma nau'a logo, nau ku alafe fuamu'a osi'ana
sa Jesus Christ.

Fau Alanga'inga Faolu Ana Ala'anga Kwara'ae

The New Testament and Genesis in the Kwara'ae language of the Solomon Islands

Niu Testament na Stat long langguis Kwara'ae

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwara'ae

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
100e8c4b-3c10-5adf-8b7e-9b5cdcfb9b38